

2083.

Врз основа на членот 119 став 3 од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на Република Македонија“ број 100/2005, 19/2007, 103/2008, 6/10, 145/10, 97/11 и 13/12), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 јуни 2012 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ОДОБРУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКИОТ ПЛАН НА ЈАВНОТО ПРЕТПРИЈАТИЕ МАКЕДОНСКА РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈА ЗА РЕДОВНИ И ИНВЕСТИЦИОНИ АКТИВНОСТИ НА ТЕЛЕВИЗИСКИ ПРОГРАМСКИ СЕРВИС ПРЕКУ САТЕЛИТ НАМЕНЕТ ЗА ИСЕЛЕНИЦИТЕ И ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА КОИ ЖИВЕАТ ВО ЕВРОПА И НА ДРУГИТЕ КОНТИНЕНТИ НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И НА ЈАЗИКОТ ШТО ГО ЗБОРУВААТ НАЈМАЛКУ 20% ОД ГРАЃАНИТЕ КОЈ Е РАЗЛИЧЕН ОД МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И НА ДРУГИТЕ НЕМНОЗИНСКИ ЗАЕДНИЦИ ЗА 2012 ГОДИНА

Член 1

Собранието на Република Македонија го одобрува Финансискиот план на Јавното претпријатие Македонска радио-телевизија за редовни и инвестициони активности на телевизиски програмски сервис преку сателит наменет за иселениците и граѓаните на Република Македонија кои живеат во Европа и на другите континенти на македонски јазик и на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кој е различен од македонскиот јазик и на другите немнозински заедници за 2012 година, во износ од 40.000.000 денари.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07-2846/1
19 јуни 2012 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

2084.

Врз основа на членот 119 став 3 од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на Република Македонија“ број 100/2005, 19/2007, 103/2008, 6/10, 145/10, 97/11 и 13/12), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 19 јуни 2012 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ОДОБРУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКИОТ ПЛАН НА ЈАВНОТО ПРЕТПРИЈАТИЕ МАКЕДОНСКА РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈА ЗА РЕДОВНИ И ИНВЕСТИЦИОНИ АКТИВНОСТИ ЗА СОБРАНИСКИОТ КАНАЛ ЗА 2012 ГОДИНА

Член 1

Собранието на Република Македонија го одобрува Финансискиот план на Јавното претпријатие Македонска радио-телевизија за редовни и инвестициони активности за Собранискиот канал за 2012 година, во износ од 9.634.000 денари.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07-2847/1
19 јуни 2012 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОНОДАВНО-ПРАВНА КОМИСИЈА
НА СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

2085.

Врз основа на член 8 од Закон за изменување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/12), Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 14 јуни 2012 година, го утврди Пречистениот текст на Законот за служба во Армијата на Република Македонија.

Пречистениот текст на Законот за служба во Армијата на Република Македонија ги опфаќа: Закон за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/10), Закон за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.23/11), Закон за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.47/11), Закон за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.148/11), Закон за изменување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/12) и Одлука на Уставниот суд на Република Македонија, У.бр.60/2010 („Службен весник на Република Македонија“ бр.132/10).

Бр. 10-2276/2
14 јуни 2012 година
Скопје

Претседател
на Законодавно-правната
комисија на Собранието на
Република Македонија,
Благородна Дулиќ, с.р.

**ЗАКОН
ЗА СЛУЖБА ВО АРМИЈАТА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА
(Пречистен текст)**

ОПШТИ ОДРЕДБИ**Член 1**

(1) Со овој закон се уредуваат статусот, правата, обврските, должностите и одговорностите на персоналот на служба во Армијата на Република Македонија (во натамошниот текст: Армијата), како и системот на плати и надоместоци на плати и други прашања во врска со службата во Армијата.

Член 2

(1) Под служба во Армијата се смета вршење воени должности во Армијата.

(2) Како служба во Армијата се смета и вршење должности во Министерството за одбрана, Воената академија, другите органи на државната власт, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите, воените претставништва на Република Македонија во странство, учество во вежбовни активности и обука и во хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Република Македонија, како и должности во мултинационални воени сили формирани согласно со ратификувани меѓународни договори кои Република Македонија ги склучила или им пристапила.

Член 3

Служба во Армијата врши воен и цивилен персонал.

1. Воен персонал, во смисла на овој закон, е:
  - а) активен воен персонал
    - воен старешина-офицер и подофицер и
    - професионален војник;
  - б) воен персонал на стручно оспособување, односно обука
    - војник на доброволно служење на воениот рок,
    - лице на стручно оспособување и усовршување за офицер, односно подофицер и
    - питомец на Воената академија и
  - в) активен резервен персонал
    - лице од резервниот состав на Армијата поставено на должност согласно со актот за формација на Армијата.
2. Цивилен персонал, во смисла на овој закон, е:
  - цивилно лице поставено на должност согласно со актот за формација на Армијата.

Член 4

(1) Воениот персонал врши служба во Армијата со засновање на работен однос со Министерството за одбрана, со школување на Воената академија, односно стручно оспособување и усовршување за офицер, односно подофицер, со договорен однос и со доброволно служење на воениот рок.

(2) Служба во Армијата, со засновање работен однос со Министерството за одбрана, вршат воени старешини офицери, односно подофицери и професионални војници.

(3) Служба во Армијата со школување, односно стручно оспособување и усовршување за офицери, односно подофицери, вршат питомци на Воената академија и лица на стручно оспособување и усовршување за офицери, односно подофицери.

(4) Служба во Армијата вршат војниците на доброволно служење на воениот рок.

(5) Служба во Армијата со договорен однос врши активниот резервен персонал.

(6) Цивилен персонал врши служба во Армијата со засновање работен однос со Министерството за одбрана.

Член 5

Службен јазик во Армијата е македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

II. ПРАВА И ОБВРСКИ НА ВОЕНИОТ И ЦИВИЛНИОТ ПЕРСОНАЛ**Член 6**

(1) Воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата е должен службата да ја врши совесно, стручно, ефикасно, уредно, навремено и одговорно во согласност со Уставот, закон и ратификуваните меѓународни договори кои Република Македонија ги склучила или им пристапила.

(2) Воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата е должен секогаш и на секое место, без оглед дали се во униформа или не, да води сметка за своите постапки, да ја претставува Армијата и да го чуваат својот углед и достоинство и угледот на Армијата.

Заклетва**Член 7**

(1) Воениот и цивилниот персонал, при стапување на служба во Армијата, усно дава и писмено потпишува заклетва, која гласи:

„Се колнам дека ќе ги бранам слободата, сувереноста, самостојноста и територијалниот интегритет на Република Македонија. Дисциплинирано, совесно и одговорно ќе ги извршувам обврските и должностите како бранител на мојата татковина Република Македонија и ќе се борам за нејзината слобода и чест”.

(2) Лице кое зборува службен јазик различен од македонскиот јазик, потпишува заклетва на македонски јазик и неговото писмо, како и на тој јазик и неговото писмо.

(3) Еднаш дадената заклетва останува во сила трајно.

(4) Потпишаната заклетва се чува во персоналното досие на воениот и цивилниот персонал.

(5) Начинот и постапката на давање заклетва се утврдува со правилата за внатрешен ред и односите во вршењето на службата во Армијата што ги донесува началникот на Генералштабот на Армијата.

(6) Ако воениот и цивилниот персонал одбие да ја даде и потпише заклетвата од ставот (1) на овој член, ќе се смета дека договорот за работа не е склучен.

Извршување наредба**Член 8**

(1) Воениот и цивилниот персонал е должен да извршува наредба на претпоставен старешина која се однесува на вршење на службата.

(2) Воениот и цивилниот персонал е должен да извршува и наредба на постар старешина кога не е присутен претпоставениот старешина и кога е неопходно да се преземаат мерки за извршување на неотложни и значајни задачи.

(3) Наредбата од ставовите (1) и (2) на овој член се издава усно или писмено.

(4) Претпоставениот старешина кој издал усна наредба која се однесува на активност чие извршување може да предизвика материјална одговорност за извршителот или се однесува на заштита на животот и здравјето на луѓето и слично, е должен во рок од 24 часа да издаде и писмена наредба.

(5) Наредбата не се извршува ако нејзиното извршување претставува кривично дело.

(6) Ако воениот и цивилниот персонал прими наредба чие извршување претставува кривично дело, е должен веднаш за наредбата да го извести претпоставениот или постариот старешина од лицето кое ја издало наредбата.

(7) Начинот на издавање и извршување на наредбите ги утврдува претседателот на Република Македонија и врховен командант на Армијата.

Униформа

Член 9

(1) Воениот персонал во вршење на службата е должен да носи униформа.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, при извршување на определени задачи за потребите на службата, воениот персонал може да носи и цивилна облека.

(3) Времетраењето на униформата и нејзините делови го пропишува министерот за одбрана.

(4) Начинот на облекувањето на воениот персонал за посебни прилики се утврдува со правилата за внатрешен ред и односите во вршењето на службата во Армијата што ги донесува началникот на Генералштабот на Армијата.

Работна облека

Член 10

(1) Цивилниот персонал, во зависност од должноста која ја извршува согласно со актот за формација на Армијата е должен да носи соодветна работна облека.

(2) Видот на работната облека од ставот (1) на овој член го пропишува министерот за одбрана.

(3) Начинот на носење на работната облека од ставот (1) на овој член во текот на работното време се утврдува со правилата за внатрешен ред и односите во вршењето на службата во Армијата што ги донесува началникот на Генералштабот на Армијата.

Легитимација и посебни исправи

Член 11

(1) Во текот на извршување на воената служба, воениот и цивилниот персонал статусот го докажуваат со легитимација.

(2) Воениот и цивилниот персонал имаат и посебни исправи предвидени со Женевските конвенции во случај на воена состојба и учество во мултинационални воени сили, во вежбовни активности и обука и во хуманитарни или мировни операции формирани согласно со ратификувани меѓународни договори кои Република Македонија ги склучила или им пристапила.

(3) Формата, содржината, образецот и начинот за издавање и одземање на легитимацијата и посебните исправи ги пропишува министерот за одбрана.

Персонално досие

Член 12

(1) За воениот и цивилниот персонал се води персонално досие кое содржи податоци и документација во врска со вршењето на служба во Армијата.

(2) Видовите на обрасците и начинот на чување и ракување со персоналните досиеја ги утврдува министерот за одбрана.

Надлежност за донесување наредби

Член 13

(1) Наредба за поставување, унапредување, разрешување, преместување, упатување, застапување и други односи во службата донесуваат:

- министерот за одбрана или од него овластено лице за офицерите со чин полковник и за воените старешини поставени на должност во Министерството за одбрана, воените претставништва и другите мисии и тела,

- началникот на Генералштабот во Армијата за офицерите со чин мајор и потполковник и за сите воени старешини заклучно со чин потполковник, професионалните војници и цивилниот персонал поставени на должност во Генералштабот на Армијата,

- командантот на потчинетата команда на Генералштабот на Армијата за воените старешини до чин капетан, професионалните војници и цивилниот персонал поставени на должност и во потчинетата команда и активниот резервен персонал и

- командантот на потчинетата единица во ранг на полк бригада или самостоен баталјон за професионалните војници и цивилниот персонал поставени на должност во потчинетата единица и активниот резервен персонал.

(2) Наредба за преместување на активниот воен персонал до чин потполковник од една во друга потчинета команда донесува началникот на Генералштабот на Армијата.

Член 14

(1) Против наредбите од членот 13 на овој закон, во рок од осум дена, може да се изјави жалба, и тоа:

-против наредбите донесени од министерот за одбрана или од него овластено лице до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен,

-против наредбите донесени од началникот на Генералштабот на Армијата до министерот за одбрана,

-против наредбите донесени од командантот на потчинетата команда до началникот на Генералштабот на Армијата и

-против наредбите донесени од командантот на потчинетата единица во ранг на полк бригада и самостоен баталјон, до командантот на првопретпоставената команда.

(2) Жалбата изјавена против наредбите за поставување, преместување, упатување, застапување и разрешување не ја задржува наредбата од извршување.

Член 15

(1) Наредбата од членот 13 на овој закон за воениот и цивилниот персонал се изготвува во писмена форма и претставува составен дел на персоналното досие.

(2) Наредбата од членот 13 на овој закон на воениот и цивилниот персонал му ја соопштува првопретпоставениот старешина.

(3) За соопштувањето на наредбата се составува записник кој го потпишуваат лицето на кого му се соопштува наредбата и првопретпоставениот старешина.

(4) Примерок од записникот од ставот (3) на овој член му се доставува на лицето на кого му е соопштена наредбата.

Член 16

Началникот на Генералштабот на Армијата може да овласти воен старешина поставен на командна или раководна должност во Армијата да потпишува акти, да решава определени прашања и да врши други работи од надлежност на Армијата, освен за акти и работи кои во согласност со закон се во негова надлежност.

Заштита на правата од службата**Член 17**

(1) По барањето за остварување на право, односно по жалба поднесена од воениот и цивилниот персонал, надлежниот орган е должен да одлучи во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето, односно жалбата.

(2) Воениот и цивилниот персонал кој не е задоволен со конечната одлука донесена по жалба од надлежен орган, министерот за одбрана и началникот на Генералштабот на Армијата или не е одлучено во рокот утврден во ставот (1) на овој член, има право во нареден рок од 15 дена да бара заштита на своите права пред надлежен суд.

Носење и употреба на оружје**Член 18**

(1) Воениот и цивилниот персонал може да употреби средства на присилба или огнено оружје во вршење на службата ако не може на друг начин:

1) да ги заштити животите на луѓето кои ги обезбедува;

2) да го одбие нападот или противправна опасност од напад на објектот или други средства што ги обезбедува и

3) да го одбие непосредниот напад со кој е загрозен неговиот живот.

(2) Воениот и цивилниот персонал кој врши служба под непосредно командување на претпоставениот смее да употреби средства на присилба или огнено оружје само по негова наредба, освен кога претпоставениот не е во можност да издаде наредба.

(3) Начинот на употреба на средства на присилба, како и начинот на носење и употреба на огненото оружје, поблиску се утврдува со правилата за внатрешен ред и односите во вршењето на службата во Армијата што ги донесува началникот на Генералштабот на Армијата.

(4) При извршување на борбени задачи, воениот и цивилниот персонал носи и употребува огнено оружје согласно со борбените правила што ги донесува претседателот на Република Македонија и врховен командант на Армијата.

Обврска за чување на класифицирана информација**Член 19**

(1) Обврската за чување на класифицирана информација за која се дознало во вршењето или во врска со вршењето на службата, воениот и цивилниот персонал е должен да ја чува и по престанокот на службата.

(2) Согласно со ослободување од чување на класифицирана информација дава министерот за одбрана.

(3) Воениот и цивилниот персонал е должен со класифицираната информација да постапува согласно со прописите од областа на класифицираните информации.

Правна помош**Член 20**

Ако против воениот и цивилниот персонал се води кривична, прекршочна или друга постапка заради употреба на присилба или огнено оружје или заради други интервенции во врска со вршење на службата, како и заради учество во сообраќајна незгода со моторно возило или незгода причинета со друг вид военотехничко средство при вршење на службата, по негово барање, Министерството за одбрана му обезбедува бесплатна правна помош во врска со водењето на постапката.

Поднасловот „Правно советување“ и членот 21 се избришани

Здравствена заштита**Член 22**

(1) На воениот и цивилниот персонал Министерството за одбрана му ги надоместува трошоците направени при користење на здравствени услуги во јавните здравствени установи и се ослободува од плаќање на лекови кои се наоѓаат на листата на лекови што со општ акт ја утврдува Фондот за здравствено осигурување на Македонија, на кој министерот за здравство дава согласност.

(2) Надоместокот на трошоците од ставот (1) на овој член подразбира обезбедување на основни здравствени услуги опфатени со задолжително здравствено осигурување на осигурените лица во примарната, специјалистичко-консултативната и болничката здравствена заштита, во согласност со закон.

(3) Надоместокот на трошоците од ставовите (1) и (2) на овој член, на воениот и цивилниот персонал се врши по претходно приложена уредна документација за направените трошоци, издадена од јавната здравствена установа.

Член 23

(1) На воениот и цивилниот персонал по престанокот на службата во Армијата, Министерството за одбрана му ги надоместува трошоците направени при користење на здравствените услуги за лекување на повреда и заболување здобиено за време на службата во Армијата.

(2) На лице кај кое ќе се појави заболување по престанокот на службата во Армијата, Министерството за одбрана му ги надоместува трошоците направени при користење на здравствените услуги во врска со лекувањето на тоа заболување, ако во рок од две години од денот на отпуштањето од Армијата го пријави заболувањето во Министерството за одбрана и ако военолекарската комисија утврди дека заболувањето настанало за време на службата во Армијата.

(3) Воениот и цивилниот персонал на кого службата му престанала поради дисциплинска постапка, престанок на службата, односно работниот однос по негово барање, еднострано раскинување на договорот и поради истекување на договорот за работа на професионалниот војник, правата од ставовите (1) и (2) на овој член ги остварува во согласност со закон.

(4) На воениот и цивилниот персонал кој поради влошување на заболување кое го имал пред стапување на служба во Армијата му престане службата во Армијата.

јата, Министерството за одбрана му ги надоместува трошоците направени при користење на здравствени услуги во врска со лекувањето на тоа заболување до излекување, односно до стабилизација на заболувањето, а најдолго две години од денот на престанокот на службата во Армијата.

(5) Надоместокот на трошоците од ставовите (1), (2) и (4) на овој член на воениот и цивилниот персонал се врши по претходно приложена уредна документација за направените трошоци, издадена од јавната здравствена установа.

Член 24

На активниот и цивилниот персонал кој учествува во вежбовни активности и обука и во хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Републиката и на членовите на нивното потесно семејство, додека се наоѓаат на извршување на овие должности подолго од 30 дена, Министерството за одбрана ги надоместува трошоците направени при користење на здравствени услуги и плаќање на лекови кои се наоѓаат на листата на лекови што со општ акт ја утврдува Фондот за здравствено осигурување на Македонија, на кој министерот за здравство дава согласност.

Член 25

Надоместокот на трошоците направени при користење на здравствени услуги во случаите од членовите 22, 23 и 24 на овој закон, се на товар на средствата на Министерството за одбрана.

Осигурување на воениот и цивилниот персонал

Член 26

(1) Министерството за одбрана е должно да го осигура воениот и цивилниот персонал за случај на смрт, телесно оштетување или загубување на работната способност.

(2) Осигурувањето на воениот и цивилниот персонал се врши по категории според видот на должностите и условите под кои се вршат должностите и истото трае 24 часа.

(3) Категориите од ставот (2) на овој член ги утврдува министерот за одбрана.

Патување во странство

Член 27

(1) Воениот и цивилниот персонал за патување во странство е должен да го извести непосредно претпоставениот старешина.

(2) За време на воена или вонредна состојба, како и при зголемени мерки на борбена готовност и општа или делумна мобилизација, воениот и цивилниот персонал може да патува во странство само со писмено одобрение на претпоставениот старешина на должност командант на полк-бригада, нему рамен или старешина на повисока положба.

Доделување на признанија

Член 28

(1) На воениот и цивилниот персонал може да му се доделуваат одликувања, плакети, значки, награди и пофалници за постигнат исклучителен успех во службата.

(2) Поблиски прописи за доделување на плакети, значки, награди и пофалници донесува претседателот на Република Македонија и врховен командант на Армијата.

Погребување

Член 29

(1) Активниот воен персонал се погребува со оддавање на воени почести од страна на Министерството за одбрана.

(2) Начинот, условите и постапката за погребување со оддавање на воени почести се утврдува со правилата за внатрешен ред и односите во вршењето на службата во Армијата што ги донесува началникот на Генералштабот на Армијата.

III. ПРИЕМ НА АКТИВЕН ВОЕН И ЦИВИЛЕН ПЕРСОНАЛ НА СЛУЖБА ВО АРМИЈАТА

Член 30

(1) Работен однос со Министерството за одбрана како активен воен и цивилен персонал на служба во Армијата, се заснова со склучување на договор за вработување во писмена форма.

(2) Работен однос како активен воен персонал на служба во Армијата може да заснова лице кое ги исполнува општите и посебните услови утврдени со овој закон.

(3) Работен однос како цивилен персонал на служба во Армијата може да заснова лице кое ги исполнува општите услови утврдени со овој закон.

(4) Прием на кандидати за активен воен и цивилен персонал на служба во Армијата се врши од персоналот на Армијата и вработените во Министерството за одбрана по пат на интерен оглас, како и од кандидати по пат на јавен оглас.

(5) При вработувањето треба да се води сметка за соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници, со почитувањето на критериумите на стручност и компететност.

(6) При вработувањето треба да се почитува принципот на еднаквост на половите.

Член 30-а

Работен однос на определено време со Министерството за одбрана, како цивилен персонал на служба во Армијата може да се заснова без јавен оглас, со спогодба за преземање, заради упатување во хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Република Македонија.

Општи услови

Член 31

За офицер, односно подофицер и професионален војник на служба во Армијата може да биде примено лице кое ги исполнува следниве општи услови:

- да е државјанин на Република Македонија,
- да е полнолетен и
- да има посебна здравствена и физичка способност.

Посебни услови за прием на офицер**Член 32**

(1) За офицер на служба во Армијата се прима кандидат кој покрај општите услови од членот 31 на овој закон ги исполнува и следниве посебни услови:

- да има завршено воена академија,
- да има високо образование и завршено стручно оспособување и усовршување за офицер и
- да не е постар од 30 години.

(2) Стручното оспособување и усовршување за офицер од ставот (1) alineja 2 на овој член се организира и спроведува на Воената академија или во странство.

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член, за офицер на служба во Армијата се прима и подофицер на служба во Армијата кој завршил високо образование и стручно оспособување и усовршување за офицер и да не е постар од 35 години.

(4) Прием на кандидати за офицери на служба во Армијата се спроведува по пат на интерен оглас во Министерството за одбрана и Армијата.

(5) Интерниот оглас се објавува на интернет страницата на Министерството за одбрана и Армијата и на огласни табли во командите и единиците на Армијата.

(6) Рокот за пријавување на интерен оглас не може да биде пократок од 15 дена од денот на неговото објавување.

(7) Заинтересираните кандидати доставуваат пријави до командите и единиците на Армијата кои се проследуваат до Министерството за одбрана и Армијата.

(8) Постапката за избор на кандидати ја спроведува Комисија за прием на кандидати за офицери за служба во Армијата што ја формира министерот за одбрана.

(9) Комисијата од ставот (8) на овој член е составена од три члена и нивни заменици од Министерството за одбрана и Армијата.

(10) По извршената селекција, Комисијата од ставот (8) на овој член изготвува ранг-листа која се доставува до министерот за одбрана кој врши избор на кандидати за офицери на служба во Армијата.

(11) Начинот на прием на лицата од ставот (1) на овој член поблиску го пропишува министерот за одбрана.

Посебни услови за прием на подофицер**Член 33**

(1) За подофицер на служба во Армијата се прима професионален војник кој, покрај општите услови од членот 31 на овој закон, ги исполнува и следниве посебни услови:

- да има потреба да се постави на должност утврдена со актот за формација на Армијата за која е утврдено да ја извршува подофицер,
- да ги исполнува критериумите предвидени за формациското место,
- да има минимум четири години работен стаж во Армијата и најмалку чин десетар,
- да заврши стручно оспособување и усовршување за подофицер.

(2) Предност при приемот имаат кандидатите со најдобри резултати при службеното оценување.

(3) Прием на кандидати за подофицери на служба во Армијата се спроведува по пат на интерен оглас во Министерството за одбрана и Армијата како за прием на офицери на служба во Армијата од членот 32 на овој закон.

(4) Начинот на прием на лицата од ставот (1) на овој член поблиску го пропишува министерот за одбрана.

Член 34

(1) Ако од професионалните војници нема лице кое ги исполнува посебните услови за прием на подофицер на служба во Армијата, се прима кандидат од цивилниот персонал на служба во Армијата, доколку ги исполнува следниве посебни услови:

- да има потреба да се постави на должност утврдена со актот за формација на Армијата за која е утврдено да ја извршува подофицер,
- да ги исполнува критериумите предвидени за формациското место,
- да има средно образование,
- да има минимум пет години работен стаж во Армијата на должности од значење за службите во Армијата,
- да има посебна здравствена и физичка способност потребна за вршење на служба во Армијата,
- да заврши стручно оспособување и усовршување за подофицер и
- да не е постар од 33 години.

(2) Прием на кандидати за подофицери на служба во Армијата се спроведува по пат на интерен оглас во Министерството за одбрана и Армијата како за прием на офицери на служба во Армијата од членот 32 на овој закон.

(3) Начинот за прием на лицата од ставот (1) на овој член поблиску го пропишува министерот за одбрана.

Член 35

(1) Ако од лицата од членовите 33 и 34 на овој закон нема кандидат кој ги исполнува условите за подофицер, се прима кандидат по пат на јавен оглас кој, покрај општите услови, треба да ги исполнува и следниве посебни услови:

- да има средно образование,
- да има завршено доброволно служење на воениот рок,
- да има завршено стручно оспособување и усовршување за подофицер,
- да има потреба да се постави на должност утврдена со Актот за формацијата на Армијата, за која е утврдено да ја извршува подофицер,
- да ги исполнува критериумите предвидени за формациското место и
- да не е постар од 25 години.

(2) Начинот на прием на лицата од ставот (1) на овој член поблиску го пропишува министерот за одбрана.

Посебни услови за прием на професионален војник**Член 36**

За професионален војник на служба во Армијата по пат на јавен оглас се прима лице кое, покрај општите услови од членот 31 на овој закон, ги исполнува и следниве посебни услови:

- да има средно образование,

-да има завршено доброволно служење на воениот рок и

-да не е постар од 25 години на денот на завршувањето на огласот за прием на професионални војници.

Член 37

(1) За активен воен старешина и професионален војник во специјалните единици на Армијата се прима лице кое, покрај општите и посебните услови, има завршено и селективен курс за прием во специјалните единици.

(2) Начинот на вршење на селекција на лицата го утврдува министерот за одбрана.

Услови за прием на цивилен персонал на служба во Армијата

Член 38

(1) За цивилен персонал на служба во Армијата се прима кандидат по пат на јавен оглас кој ги исполнува следниве општи услови:

- да е државјанин на Република Македонија,
- да е полнолетен,
- да има завршено високо или средно образование,
- да има општа здравствена и физичка способност и
- да не е постар од 40 години.

(2) Покрај условите од ставот (1) на овој член, кандидатот треба да ги исполнува и посебните услови утврдени во актот за формација на Армијата.

(3) Начинот на прием на лицата од ставот (1) на овој член го пропишува министерот за одбрана.

Јавен оглас

Член 39

(1) Јавниот оглас за прием на кандидати за офицери, односно подофицери, професионални војници и цивилен персонал го спроведува Министерството за одбрана.

(2) Јавниот оглас се објавува во најмалку два дневни весника од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и по еден во весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(3) Постапката за прием на кандидати по јавниот оглас од ставот (1) на овој член, ја спроведува комисија формирана од министерот за одбрана.

(4) Избор на кандидатите кои ги исполнуваат условите за прием на служба во Армијата врши министерот за одбрана.

(5) Начинот на спроведување на постапката за прием на лицата од ставот (1) на овој член го пропишува министерот за одбрана.

Склучување на договор за вработување

Член 40

(1) Воените старешини и цивилниот персонал склучуваат договор за вработување на неопределено време.

(2) Професионалните војници склучуваат договор за работа на определено време со времетраење на договорот од три години.

(3) Во зависност од покажаните резултати и потребите на соодветниот род, односно служба, договорот за работа со професионалните војници може да се продолжи повеќе пати, но најмногу до навршување на 45 години возраст.

(4) Со договорот за работа се утврдува денот на стапување на работа, односно стапување на должност, времетраење и место на вршење на службата, правата, обврските, должностите и одговорностите во службата (начин на извршување на работата, односно должноста, работното време и редот и дисциплината, преместување на друго работно место, односно на друга должност, должина на годишниот одмор, отсуства од работа, плата и надоместоци на платата, престанок на работниот однос, односно престанок на службата во Армијата, надоместок на штета во случај на самоволно раскинување на договорот, право за изучување на странски јазици и информатика) и други права утврдени со закон и акти на Министерството за одбрана.

(5) Договорите од ставовите (1) и (2) на овој член ги потпишува министерот за одбрана или од него овластено лице.

IV. ХИЕРАХИЈА ВО АРМИЈАТА

Односи во службата

Член 41

(1) Воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата според односите во службата можат да бидат претпоставени и потчинети, а според чиновите и должностите можат да бидат постари и помлади.

(2) Претпоставен е лице кое согласно со закон и други прописи и овластувања командува со организационски структури во Армијата, а лицата кои се под негова команда се потчинети.

(3) Постар е лице кое има повисок чин, а ако се со ист чин, постар е оној кој е поставен на повисока должност или кој подолго го носи чинот.

Чинови на воениот персонал

Член 42

Чинови на воениот персонал се:

- за војници на доброволно служење на воениот рок војник,

- за професионални војници, питомци на Воената академија и од активниот резервен персонал на Армијата: разводник, десетар и помлад водник,

- за лица на стручно оспособување и усовршување на офицери: десетар, помлад водник и водник, а за лица на стручно оспособување и усовршување за подофицери разводник, десетар и помлад водник,

- за активниот воен персонал - подофицери и активниот резервен персонал: водник, постар водник, постар водник I класа, наредник и главен наредник,

- за активниот воен персонал - офицери: потпоручник, поручник, капетан, мајор, потполковник, полковник, бригаден генерал, генерал-мајор, генерал-потполковник и генерал на Армија и

- за офицери од активниот резервен персонал: потпоручник, поручник, капетан, мајор и потполковник.

V. АКТИВЕН РЕЗЕРВЕН ПЕРСОНАЛ

Член 43

(1) Активен резервен персонал, во смисла на овој закон, се лица од резервниот состав на Армијата повикани за вршење на служба во Армијата.

(2) Професионалните војници по престанокот на службата во Армијата, заради навршување на 45 години возраст, се преведуваат во активна резерва доколку се согласни со тоа и се поставуваат на должност согласно со актот за формација на Армијата.

(3) Лицата од ставовите (1) и (2) на овој член можат да бидат ангажирани во единиците на Армијата заради учество во мировни операции и надвор од територијата на Републиката повеќе од 30 дена, доколку се согласат со тоа.

(4) Обврската на лицата од ставот (1) на овој член трае до навршување на 50 години.

Член 44

(1) Правата и обврските на активниот резервен персонал во случаите од членот 43 на овој закон се уредуваат со договор кој се склучува со Министерството за одбрана.

(2) Со договорот од ставот (1) на овој член се уредуваат меѓусебните права и обврски, а особено: местото, времето и начинот на ангажирањето; правата, обврските и одговорностите за време на ангажирањето; висина на месечниот надоместок; редот и дисциплината; начинот и условите за престанок на ангажирањето; надоместокот на штета во случај на самоволно откажување на ангажирањето и друго.

(3) Во текот на траењето на договорот од ставот (1) на овој член, активниот резервен персонал ќе биде вклучен во систем на обука преку изведување на редовни и вонредни активности согласно со Планот за вежбовни активности што го донесува министерот за одбрана.

(4) Активниот резервен персонал повикан за вршење служба во Армијата, има право на паричен надоместок утврден со закон.

(5) За лицата од активниот резервен персонал повикани за вршење на служба во Армијата освен професионалните војници, во договорот од ставот (1) на овој член се утврдува и висината на месечниот надоместок кој не може да изнесува помалку од 15% ниту повеќе од 50% од просечно исплатена нето плата по вработен во Република Македонија, независно од тоа дали се во работен однос или се невработени лица, во зависност особено од времетраењето на ангажирањето утврдено со договорот од ставот (1) на овој член, видот и степенот на образование, чинот, занимањето и слично.

(6) Со професионалните војници кои по престанокот на службата во Армијата, заради навршени 45 години возраст се преведени во активната резерва, договорот од ставот (1) на овој член се склучува до навршување на 50 години возраст.

(7) За времетраење на договорот од ставот (6) на овој член, висината на месечниот надоместок изнесува 40% од просечно исплатена нето-плата по вработен во Република Македонија за претходната година, независно од тоа дали се во работен однос или се невработени лица.

(8) Висината на надоместокот од ставовите (5) и (7) на овој член се пресметува и тоа за првото полугодие од просечната исплатена нето-плата по вработен исп-

латена во декември претходната година, а за второто полугодие, од просечната исплатена нето-плата по вработен исплатена во јуни во тековната година.

(9) Времето и начинот на ангажирање на лицата од членот 43 на овој закон го утврдува министерот за одбрана.

VI. ПРОИЗВЕДУВАЊЕ НА ОФИЦЕРИ И ПОДОФИЦЕРИ ВО ПОЧЕТЕН ЧИН

Член 45

(1) Во чин потпоручник се произведува лице кое има завршено Воена академија.

(2) Во чин потпоручник во соодветен род или служба се произведува лице со високо образование со стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС и кое ќе заврши стручно оспособување и усовршување за офицери.

(3) Во чин поручник во соодветен род или служба се произведува лице со високо образование со стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и кое ќе заврши стручно оспособување и усовршување за офицери.

(4) Во чин водник се произведува лице кое има завршено средно образование и кое ќе заврши стручно оспособување и усовршување за подофицер, со што се стекнува со стручен назив подофицер од соодветен род или служба.

Член 46

По исклучок од членот 45 став (1) на овој закон, во чин потпоручник може да се произведе и подофицер од постојаниот состав на Армијата, професионален војник, цивилен персонал, односно вработен во Министерството за одбрана, доколку има потреба да се постави на должност утврдена со актот за формација на Армијата и актот за систематизација на Министерството за одбрана за која е утврдено да ја извршува офицер и доколку ги исполнува следниве услови:

- да стекнал високо образование,
- да ги исполнува критериумите предвидени за формациското место односно условите утврдени со актот за систематизација на Министерството за одбрана,
- да има посебна здравствена и физичка способност потребна за вршење на служба во Армијата,
- да заврши стручно оспособување и усовршување за офицери и
- да не е постар од 35 години.

Член 46-а

(1) Во чин потпоручник во активен резервен персонал се произведува лице со високо образование со стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен кое завршило стручно оспособување и усовршување за офицери во резервниот состав.

(2) Во чин водник во активен резервен персонал се произведува лице со средно образование кое завршило курс за подофицери во резервниот состав.

Член 47

(1) Наредба за произведување офицери во почетен чин донесува министерот за одбрана, а наредба за произведување на подофицери во почетен чин донесува началникот на Генералштабот на Армијата.

(2) Против наредбата од ставот (1) на овој член донесена од министерот за одбрана, во рок од осум дена може да се изјави жалба до Државната комисија за од-

лучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, а против наредбата од ставот 1 на овој член донесена од началникот на Генералштабот на Армијата, може да се изјави жалба во рок од осум дена до министерот за одбрана.

VII. СЛУЖБЕНО ОЦЕНУВАЊЕ

Член 48

(1) Службеното оценување на воениот персонал се врши поради утврдување на нивниот успех во службата, одлучување за унапредување, поставување и други односи во службата.

(2) Податоците за оценување се класифицирани информации и се чуваат во персоналното досие на воениот персонал.

Член 49

(1) Војник на доброволно служење на воениот рок се оценува по завршување на основната обука, во последниот месец пред завршување на доброволното служење на воениот рок.

(2) Оценувањето на војникот на доброволно служење на воениот рок го врши претпоставениот старешина на положба командир на вод и нему рамен или повисок воен старешина.

(3) Војник кој не е задоволен на оцената може во рок од осум дена од денот кога му е соопштена истата да поднесе барање за преиспитување на оцената до непосредно претпоставениот старешина на старешината кој го извршил оценувањето на војникот.

(4) Оцената од ставот (3) на овој член е конечна.

Член 50

(1) Питомец на Воената академија, освен во оценувањето по наставните предмети, се оценува и како воен персонал на крајот на секоја учебна година.

(2) Лице на стручно оспособување и усовршување за офицер, односно подофицер, се оценува на крајот на стручното оспособување и усовршување.

(3) Оценувањето на лицето на стручно оспособување и усовршување за офицер, односно подофицер, го врши претпоставениот старешина на положба командир на вод и нему рамен или повисок воен старешина.

(4) Лицето на стручно оспособување и усовршување за офицер, односно подофицер кое не е задоволно со оцената, може во рок од осум дена од денот кога му е соопштена истата, да поднесе барање за преиспитување на оцената до непосредно претпоставениот старешина на старешината кој го извршил оценувањето.

Член 51

(1) Активниот воен персонал се оценува на секои 12 месеци.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, активниот воен персонал се оценува за период помал од 12 месеци, но не помалку од шест месеци во случај ако:

- активниот воен персонал кој се оценува биде поставен на друга должност,

- дојде до промена на старешината кој е овластен да го врши оценувањето или

- во последното оценување бил оценет со оцена "не задоволува" по најмалку еден критериум од членот 52 став 1 на овој закон.

(3) Во периодот за оценување не се засметува времето во кое лицето од ставот (1) на овој член било отсутно од работа подолго од шест месеца (боледување, неплатено отсуство или друго отсуство во согласност со овој закон).

(4) Офицерите со генералски чинови не се оценуваат.

(5) Не се оценуваат и офицерите и подофицерите последните две години пред пензионирањето.

Член 51-а

(1) Активниот воен персонал упатен на должност во органи на државна власт, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите, воените претставништва на Република Македонија во странство, учество во вежбовни активности и обука и во хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Република Македонија, на должности во мултинационални воени сили формирани согласно со ратификувани меѓународни договори кои Република Македонија ги склучила или им пристапила, како и на школување, стручно оспособување и усовршување и специјализација за потребите на службата подолго од шест месеци во годината во која се оценува, се оценува од надлежниот старешина каде што ја извршувал должноста.

(2) Оцената од ставот (1) на овој член се смета за службена оцена за календарската година во која се врши оценувањето.

Член 51-б

(1) За воениот персонал кој во календарската година во која се врши оценувањето бил поставен или упатен на должност пократко од шест месеци, оценувањето го врши непосредно претпоставениот и второпретпоставениот воен старешина, односно непосредно претпоставениот раководен службеник во единицата во која се наоѓа за време на службеното оценување.

(2) Службеното оценување се врши врз основа на писмен извештај од претходните непосредно претпоставени старешини од ставот (1) на овој член.

Член 52

(1) Оценувањето на активниот воен персонал се врши врз основа на податоците кои се однесуваат на следниве критериуми:

- стручно знаење,
- професионална ефикасност,
- командување и раководење,
- резултати од работата и
- физичка подготвеност.

(2) Податоците од ставот (1) на овој член се внесуваат на образец чија форма и содржина ја пропишува министерот за одбрана.

(3) Податоците се оценуваат поединечно, бројчано со оценка од еден до пет и описно со следниве степени: „особено се истакнува“, „се истакнува“, „добар“, „задоволува“ и „не задоволува“.

(4) Активниот резервен персонал се оценува за период од 12 месеци, но не помалку од шест месеци, според критериумите за оценување на активниот воен персонал.

Член 53

(1) Оценувањето на активниот воен персонал го врши непосредно претпоставениот и второпретпоставениот старешина или раководен државен службеник со високо образование, независно еден од друг.

(2) Оценувањето на активниот резервен персонал го врши непосредно претпоставениот старешина.

Член 54

(1) Активниот воен персонал кој не е задоволен со оценувањето може во рок од осум дена од денот кога му е соопштено истото да поднесе барање за неговото преиспитување до соодветна комисија за преиспитување на оценувањето, формирана од министерот за одбрана, односно од началникот на Генералштабот на Армијата.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член се формира во воените единици во ранг на баталјон и повисоко, а за активниот воен персонал поставен на должност согласно со актот за систематизација во Министерството за одбрана.

(3) Комисијата од ставот (1) на овој член се состои од три члена со најмалку ист чин како активниот воен персонал кој го поднел барањето за преиспитување на оценувањето, од кои еден член е од претпоставената команда на активниот воен персонал, односно од Министерството за одбрана.

(4) Комисијата од ставот (1) на овој член е должна за барањето на преиспитување на оценувањето да одлучи во рок од 15 дена од денот на доставувањето на барањето.

(5) Оценувањето дадено по преиспитувањето на спорното оценување е конечно.

Член 55

(1) Офицер, односно подофицер и војник од активниот резервен персонал се оценува по завршување на обука која траела најмалку пет дена или на воена вежба.

(2) Оценувањето се врши врз основа на покажаните резултати на вежбата, односно обуката, способноста за вршење на должноста, дисциплината, работните и карактерни особини и физичката готовност на лицето.

(3) Оценувањето го врши непосредно претпоставениот старешина на должност командир на чета и нему рамен или повисок воен старешина.

(4) Активниот резервен персонал кој не е задоволен со оцената може во рок од осум дена од денот кога му е соопштена истата, да поднесе барање за преиспитување на оцената до непосредно претпоставениот старешина на старешината кој го извршил оценувањето.

(5) Непосредно претпоставениот старешина од ставот (4) на овој член е должен за барањето за преиспитување на оценувањето да одлучи во рок од 15 дена од денот на доставувањето на барањето.

(6) Оцената на непосредно претпоставениот старешина од ставот (4) на овој член е конечна.

Член 56

Начинот на службеното оценување на активниот воен персонал, активниот резервен персонал и за офицерите, односно подофицерите и војниците во резервниот состав на Армијата, начинот на водење на евиденција потребна за службено оценување и видовите на обрасците на оценувачкиот лист, поблиску ги пропишува министерот за одбрана.

Член 57

(1) Цивилниот персонал на служба во Армијата се оценува според прописите за оценување на државните службеници.

(2) Оценувањето на цивилниот персонал го врши непосредно претпоставениот старешина кој е офицер или цивилен персонал со високо образование.

(3) Цивилниот персонал кој не е задоволен со оцената, во рок од 15 дена од денот кога му е соопштена истата, може да поднесе жалба до непосредно претпоставениот старешина, односно до цивилниот персонал со високо образование кој ја дал оцената.

(4) Оцената по жалбата е конечна.

VIII. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ВОЕНИОТ ПЕРСОНАЛ НА СЛУЖБА ВО АРМИЈАТА

Член 58

(1) Професионален војник може да се унапреди во непосредно повисок чин според потребите на службата, ако се оцени дека со успех може да врши должност во повисок чин.

(2) Унапредувањето во повисок чин на професионалниот војник го врши старешината на должност командант на баталјон и нему рамен или повисок воен старешина.

(3) Начинот на унапредување во повисок чин на професионален војник го утврдува началникот на Генералштабот на Армијата.

Член 59

(1) Питомец на Воената академија и лице на стручно оспособување и усовршување за офицер, односно подофицер, може да се унапреди во непосредно повисок чин според постигнатите резултатите и времето помината во одреден чин.

(2) Унапредувањето во повисок чин на питомецот на Воената академија го врши деканот на Воената академија.

(3) Унапредувањето во повисок чин на лицата на стручно оспособување и усовршување за офицер, односно подофицер го врши началникот на Генералштабот на Армијата.

(4) Начинот на унапредување во повисок чин на лицата од ставот (3) на овој член го утврдува началникот на Генералштабот на Армијата.

Член 60

Активниот воен персонал може да се унапреди во непосредно повисок чин според потребите на службата, врз основа на оценувањето на резултатите на нивната работа за периодот сметано од нивното последно унапредување и покажаната способност за вршење должност во повисок чин.

Член 61

(1) Офицер може да се унапреди во непосредно повисок чин, ако во чинот што го има поминал најмалку:

- во чин потпоручник	две години,
- во чин поручник	три години,
- во чин капетан	пет години,
- во чин мајор	четири години,
- во чин потполковник	четири години,
- во чин полковник	четири години и
- во генералски чин	две години.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, офицер може да се унапреди во непосредно повисок чин една година порано од времето пропишано во ставот (1) на овој член, доколку два пати последователно е оценет со оценка пет и со степенот „особено се истакнува“, по сите критериуми од членот 52 на овој закон.

Член 62

Во чин полковник може да биде унапреден потполковник кој го исполнува условот од членот 61 на овој закон и кој има завршено специјализација за командно-штабни должности или друга специјализација која одговара на родот, односно службата на која и припаѓа или се стекнал со научно звање магистер во научна област која одговара на родот, односно службата на која и припаѓа.

Член 63

Во чин бригаден генерал може да биде унапреден полковник кој го исполнува условот од членот 61 на овој закон и кој има завршено школа за национална одбрана или друга соодветна школа или се стекнал со научно звање доктор во научна област која одговара на родот, односно службата на која и припаѓа.

Член 64

Покрај условите од членот 61 на овој закон, на унапредувањето на офицер во непосредно повисок чин влијаат и следниве дополнителни услови:

- познавање светски странски јазик што се докажува со уверение,
- завршени воени и други курсеви за стручно оспособување и усовршување во земјата и странство,
- стекнато дополнително образование од значење за вршење на службата во Армијата и
- добиени одликување, плакети, значки, награди и пофалници.

Член 65

(1) Подофицер може да се унапреди во непосредно повисок чин, ако во чинот што го има поминал најмалку:

- во чин водник	три години,
- во чин постар водник	четири години,
- во чин постар водник I класа	четири години и
- во чин наредник	четири години.

(2) По исклучок од ставот 1 на овој член, подофицер може да се унапреди во непосредно повисок чин една година порано од времето пропишано во ставот (1) на овој член, доколку два пати последователно е оценет со оценка пет и со степенот „особено се истакнува“ по сите критериуми од членот 52 на овој закон.

(3) Покрај условите од ставот (1) на овој член на унапредувањето на подофицер во непосредно повисок чин влијаат и дополнителните услови од членот 64 на овој закон.

Член 66

(1) За унапредување на офицер, односно подофицер во непосредно повисок чин, началникот на Генералштабот на Армијата формира комисији за унапредување во одреден чин.

(2) Комисиите од ставот (1) на овој член се составени од пет лица со најмалку ист чин како чинот во кој се предлага унапредување, од различни родови и служби, избрани врз основа на нивните професионални, стручни и карактерни особини.

(3) Комисиите од ставот (1) на овој член, врз основа на извршен увид во досиејата на офицерите и подофицерите кои ги исполнуваат условите за унапредување во одредениот чин, еднаш годишно, доколку потребите на родовите и службите на Армијата бараат унапредување на офицери и подофицери во одреден чин, изработуваат предлог на ранг-листа на кандидати за унапредување во повисокиот чин од родовите и службите во Армијата.

(4) Предлогот на ранг-листата за унапредување во чин мајор до полковник се доставува до министерот за одбрана, а предлогот на ранг-листата за унапредување заклучно со чин капетан се доставува до началникот на Генералштабот на Армијата, заради одобрување на ранг-листата.

(5) Ако министерот за одбрана, односно началникот на Генералштабот на Армијата не го одобрат предлогот на ранг-листата за унапредување, комисијата е должна повторно да го преиспита својот предлог.

(6) Ако и повторната ранг-листа за унапредување не биде одобрена од министерот за одбрана, односно од началникот на Генералштабот на Армијата, се формира нова комисија и целата постапка се повторува.

(7) Унапредувањето на офицер, односно подофицер во непосредно повисок чин се врши врз основа на одобрената ранг-листа за унапредување, во согласност со утврдените потреби на службата за унапредување во одреден чин од родовите и службите на Армијата, со денот на поставување на формациско место во чинот во кој се унапредува.

Член 67

Начинот на унапредување на офицери, односно подофицери во непосредно повисок чин поблиску го пропишува министерот за одбрана.

Член 68

(1) Унапредување на воен старешина за време на воена состојба се врши според способностите за командување, покажаната храброст и воените заслуги, како и според потребите за пополнување на Армијата.

(2) Поблиски прописи за унапредување на воени старешини за време на воена состојба донесува претседателот на Република Македонија и врховен командант на Армијата.

Член 69

(1) Офицер, односно подофицер и војник во резервниот состав на Армијата се унапредува во непосредно повисок чин врз основа на оцената добиена по завршување на воена вежба и способноста за вршење на должност во повисок чин.

(2) Офицер, односно подофицер и војник од активниот резервен персонал се унапредува во непосредно повисок чин според критериумите за унапредување на активниот воен персонал.

Член 70

Офицер од активниот резервен персонал може да се унапредува во непосредно повисок чин, а најмногу до чин потполковник, според потребите на службата, доколку во чинот што го имал поминал најмалку:

- во чин потпоручник	три години,
- во чин поручник	четири години,
- во чин капетан	шест години и
- во чин мајор	шест години.

Член 71

Подофицер од активниот резервен персонал може да се унапредува во непосредно повисок чин, според потребите на службата, доколку во чинот што го имал поминал најмалку:

- во чин водник	четири години,
- во чин постар водник	пет години,
- во чин постар водник I класа	четири години и
- во чин наредник	пет години.

Член 72

Покрај условите за унапредување на офицери односно подофицери утврдени во членовите 70 и 71 од овој закон, на унапредувањето на офицер, односно подофицер од активниот резервен персонал влијаат и дополнителните услови од членот 64 на овој закон.

Член 73

Унапредувањето на активниот резервен персонал се врши на начин и постапка предвидени за унапредување на активниот воен персонал.

IX. ПОСТАВУВАЊЕ НА ВОЕНИОТ И ЦИВИЛНИОТ ПЕРСОНАЛ И ДРУГИ ОДНОСИ ВО ВРШЕЊЕ НА СЛУЖБАТА ВО АРМИЈАТА

Поставување

Член 74

(1) Воениот и цивилниот персонал се поставува на соодветна должност, односно формациско место според неговата военоевиденциска специјалност и според потребите на службата во Армијата.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, доколку потребите на службата тоа го налагаат, воениот и цивилниот персонал може да се постави на формациско место кое не соодветствува со неговата военоевиденциска специјалност.

(3) Под формациско место се подразбира и работно место определено со акт за систематизација на работите и задачите на кои се поставува воениот персонал распореден за вршење на должности во Министерство за одбрана, Воената академија, другите органи на државната власт, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите, воените претставништва на Република Македонија во странство, како и должности во мултинационалните воени сили формирани согласно со ратификуваните меѓународни договори кои Република Македонија ги склучила или им пристапила.

(4) Воениот персонал распореден на формациско место од ставот (3) на овој член има права и обврски како да е распореден во Армијата.

Член 75

(1) Воениот персонал се поставува на формациско место на својот чин, а по потреба на службата, може да се постави на формациско место со непосредно повисок или понизок чин.

(2) Активен воен персонал - офицер, односно подофицер може да биде поставен на формациско место или на работно место определено со акт за систематизација на работите и задачите со непосредно повисок чин по потреба на службата, доколку нема можност да биде поставен воен старешина со повисок чин.

(3) Во случаите од ставот (2) на овој член, активниот воен персонал - офицер, односно подофицер ги задржува правата од својот чин, а ги остварува правата од должноста на која е поставен.

(4) Активен воен персонал - офицер, односно подофицер може да биде поставен на формациско место со непосредно понизок чин во следниве случаи:

1) поради укинување на формациско место на кое бил поставен, а нема можност да биде поставен на друго формациско место или на работно место определено со акт за систематизација на работите и задачите според неговиот чин;

2) кога е разрешен од должноста поради боледување и во смисла на членот 83 од овој закон, а нема можност да биде поставен на друго формациско место или на работно место определено со акт за систематизација на работите и задачите според неговиот чин, најмногу за период од една година лекување;

3) кога со оценка на военолекарската комисија од членот 83 став (5) на овој закон е предложена промена на формациско место според неговиот чин и

4) по свое барање, доколку го прифати понуденото поставување.

(5) Во случаите од ставот (4) точки 1, 2 и 3 на овој член, активниот воен персонал - офицер, односно подофицер ги задржува оние права од својот чин или должност кои се поповолни за него.

(6) Во случаите од ставот (4) точка 4 на овој член, активниот воен персонал - офицер, односно подофицер ги остварува правата според чинот и должноста на која ќе биде поставен.

Член 76

(1) Цивилниот персонал се поставува на должност за која засновал работен однос.

(2) Според потребите на службата во текот на работата, цивилниот персонал може да се распореди и на друга должност која одговара на степенот на неговото образование или занимање.

Член 77

Активниот воен и цивилен персонал без негова согласност не може да се поставува во друго место на вршење на службата, ако во наредните пет години ги исполнува условите за пензионирање, освен ако поради преместување или укинување на единицата, нема слободно формациско место во местото на вршење на службата на кое би можел да биде поставен.

Член 78

(1) Активниот воен персонал кој во вршење на службата ќе ја загуби посебната здравствена и физичка способност потребна за вршење на служба во Армијата, доколку има општа здравствена способност за рабо-

та, се поставува на формациско место на својот чин, во согласност со неговата здравствена и физичка способност.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, активниот воен персонал кој во вршење на службата ќе ја загуби посебната здравствена и физичка способност потребна за вршење на служба во Армијата, доколку има општа здравствена способност за работа, се поставува на формациско место на непосредно понизок чин во согласност со неговата здравствена и физичка способност.

Промена на военоевиденциската специјалност

Член 79

(1) Ако активниот воен персонал не може да се постави на должност според неговата военоевиденциска специјалност, заради потребите на службата може да биде поставен на формациско место во друга военоевиденциска специјалност, по претходно завршено стручно оспособување и усовршување за друг род, односно служба.

(2) Видот, содржината и начинот на стручното оспособување и усовршување за друга военоевиденциска специјалност ги утврдува министерот за одбрана.

Упатување на работа

Член 80

(1) Активниот воен и цивилен персонал поради потреба на службата може да биде упатен на должност во друга единица или установа во Републиката или во друг орган на државната власт на одредено време, а најдолго една година.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, активниот воен и цивилен персонал може да биде упатен на должност и подолго од една година, но најмногу две години во текот на пет години, сметано од првото упатување, а доколку се работи за проект од особено значење за одбраната, до завршување на проектот.

(3) Во случаите од ставовите (1) и (2) на овој член лицето ги задржува правата од својот чин и должност на која бил поставен, доколку тоа е поповолно за него.

(4) По исклучок од ставот (1) на овој член, активниот воен и цивилен персонал без негова согласност не може да се упатува во друго место на вршење на службата, ако во наредните пет години ги исполнува условите за пензионирање, освен ако поради преместување или укинување на единицата, нема слободно формациско место во местото на вршење на службата на кое би можел да биде поставен.

Застапување

Член 81

(1) Активниот воен и цивилен персонал може да биде одреден за застапување на привремено отсутно лице или привремено непополнето формациско место со понизок, ист или непосредно повисок чин или должност и со ист степен на образование.

(2) Застапникот од ставот (1) на овој член, покрај својата редовна должност може да ја врши должноста на која е поставен како застапник најдолго до една година и најмногу една должност.

(3) Заменувањето на отсутно лице поради користење на годишен одмор не претставува застапување.

Разрешување од должност поради стручно оспособување и усовршување

Член 82

(1) Активниот воен и цивилен персонал упатен на стручно оспособување и усовршување се разрешува од должноста ако стручното оспособување и усовршување трае подолго од една година.

(2) Времето поминато на стручно оспособување и усовршување се смета како време поминато на служба со права од својот чин и должноста на која бил поставен.

Разрешување од должност поради боледување и лекување

Член 83

(1) Активниот воен и цивилен персонал кој поради боледување и лекување не може да ја врши својата должност се разрешува од должноста ако болеста трае или ако военолекарска комисија оцени дека би можела да трае подолго од шест месеци.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член активниот воен и цивилен персонал ги задржува правата од својот чин и должноста од која е разрешен.

(3) Во случај на подолго траење на привремената спреченост за работа поради боледување и лекување кое трае до 12 месеци, претпоставениот старешина на должноста командант на баталјон или нему рамен и повисок воен старешина, со наредба го упатува активниот воен и цивилен персонал до военолекарската комисија заради утврдување на неговата здравствена состојба потребна за служба во Армијата.

(4) Претпоставениот старешина, со наредба може да упати воен и цивилен персонал до военолекарската комисија и во случаи кога по сопствена оценка смета дека здравствената состојба на лицето е нарушена и штетно се одразува на службата.

(5) Во случаите од ставовите (3) и (4) на овој член активниот воен и цивилен персонал е должен да се јави на военолекарската комисија на преглед.

Разрешување од должност заради подготовка за враќање во цивилен живот

Член 84

(1) Активниот воен и цивилен персонал на кого ќе му престане службата во Армијата поради структурни промени во актот за формација на Армијата, може да биде упатен на стручно оспособување за цивилни професии, заради подготовка за враќање во цивилен живот.

(2) Активниот воен и цивилен персонал упатен на стручно оспособување за цивилни професии заради подготовка за враќање во цивилен живот се разрешува од должноста за времетраењето на обуката, но не подолго од шест месеца во годината пред заминување во пензија, односно престанок на работниот однос.

(3) Времето поминато на стручно оспособување се смета како време поминато на служба со права од својот чин, степен на образование и должноста на која бил поставен.

Член 85

(1) Активниот воен и цивилен персонал на кого ќе му престане службата во Армијата поради стекнување право на старосна пензија, се разрешува од должноста еден месец пред исполнување на условите за стекнување право на старосна пензија.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член активниот воен и цивилен персонал ги задржува правата од формациското место и должноста на која бил поставен.

Преместување**Член 86**

(1) Преместување на активниот воен и цивилен персонал може да се врши заради потреба на службата.

(2) Преместување на активниот воен и цивилен персонал може да се врши од едно на друго формациско место утврдено во актот за формација на Армијата, односно од едно на друго работно место утврдено во акт за систематизација, како и во друго место на вршење на службата.

(3) Преместување на активниот воен и цивилен персонал може да се врши поради:

1) укинување или трансформација на единицата или штабот или намалување на обемот на работата во единицата или штабот во Армијата, односно укинување на работно место во актот за систематизација;

2) неодложна потреба за пополнување на непополнето формациско место утврдено во актот за формација на Армијата, односно на работно место утврдено во актот за систематизација;

3) формирање на нови единици во Армијата, односно отворање нови работни места во Министерството за одбрана и

4) пополнување на формациско место упразнето заради упатување на школување, односно стручно оспособување и усовршување кое трае подолго од една година.

(4) Активниот воен и цивилен персонал може да биде преместен на друго место на вршење на службата и по свое барање, доколку потребите на службата тоа го дозволуваат.

(5) Активниот воен и цивилен персонал може да биде преместен на друго место на вршење на службата и поради болест и болест на член на неговото потесно семејство, што се докажува со наод, оценка и мислење од надлежна лекарска комисија.

(6) Активниот воен и цивилен персонал без негова согласност не може да се преместува во друго место на вршење на службата, ако во наредните пет години ги исполнува условите за пензионирање, освен ако поради преместување или укинување на единицата, нема слободно формациско место во местото на вршење на службата на кое би можел да биде поставен.

(7) Во случаите од ставот (3) точки 1, 2 и 3 на овој член активниот воен и цивилен персонал ги остварува правата од формациското место на кое е поставен.

(8) Во случаите од ставот (3) точка 4 на овој член активниот воен и цивилен персонал ги задржува правата од својот чин и должноста која ја вршел пред поставувањето, доколку тоа е поповолно за него.

Кадровски совет**Член 87**

(1) Кадровски совет се формира во воените единици и установи во ранг на баталјон и повисоко.

(2) При составувањето на Советот од ставот 1 на овој член треба да се води сметка за соодветна и правична застапеност на лицата кои припаѓаат на сите заедници.

(3) Кадровскиот совет е советодавно тело на воениот старешина - командант на баталјон, нему рамен или повисок воен старешина, на кое се разгледуваат кадровски прашања за активниот воен персонал и цивилниот персонал (поставување, упатување на работа, застапување, разрешување од должност поради стручно оспособување и усовршување, разрешување од должност поради боледување и лекување, разрешување од должност поради враќање во цивилен живот, преместување, упатување на школување, односно стручно оспособување и усовршување и други односи во службата) и се дава мислење на надлежниот старешина за тие прашања.

(4) Начинот на работа и составот на кадровскиот совет го утврдува министерот за одбрана.

Член 88

(1) Во случај кога активниот воен и цивилен персонал е упатен на работа во дипломатски, конзуларни и воени претставништва во странство, на стручно усовршување или образование во странство за потребите на Министерството за одбрана и Армијата, е должен во рок од 15 дена од денот на престанувањето на работата во странство, односно стручното усовршување или образование, да се врати на работа и да биде распореден на работно место, односно поставен на формациско место согласно со неговиот степен на стручна подготовка и чинот.

Член 89

(1) Во случај кога воен старешина - офицер, односно подофицер заради издржување на казна затвор биде отсутен од службата до една година, поради изречена заштитна мерка не може да ја врши работата, односно службата, или заради притвор и во други случаи определени со закон времено престане да ја врши работата, односно службата, работниот однос, односно службата не му престанува, а за тој период работниот однос, односно службата му мирува.

(2) Во случај кога професионален војник и цивилен персонал заради издржување на казна затвор или изречена заштитна мерка не може да ја врши работата, односно службата за период пократок од шест месеца, или заради притвор и во други случаи определени со закон времено престане да ја врши работата односно службата, работниот однос, односно службата не му престанува, а за тој период работниот однос, односно службата му мирува.

(3) За време на мирување на работниот однос, односно службата од ставовите (1) и (2) на овој член, мируваат правата и обврските од работен однос кои се непосредно поврзани со вршење на работата, односно службата.

(4) Активниот воен и цивилен персонал има право и должност да се врати на работа, односно на служба најдоцна во рок од пет дена од денот на престанување на причините за мирување на работниот однос, односно службата.

Член 90

(1) Активниот воен и цивилен персонал по враќање од работа во дипломатски, конзуларни и воени претставништва во странство, како и од стручно усовршување или образование во странство за потребите на Министерството за одбрана и Армијата, во рок од 30 дена од денот на враќањето, се распоредува на работно место, односно се поставува на формациско место, согласно со неговиот степен на стручна подготовка и чинот.

(2) До распоредување на работно место, односно до поставување на формациско место од ставот (1) на овој член активниот воен и цивилен персонал извршува работи, односно должности по потреба на службата, согласно со неговиот степен на стручна подготовка, односно чин.

(3) Во случаите од ставот (2) на овој член активниот воен и цивилен персонал ги задржува правата од својот степен на стручна подготовка, односно чин.

X. РАБОТНО ВРЕМЕ, ОДМОРИ И ОТСУСТВА

Работно време

Член 91

(1) Службата во Армијата се извршува непрекинато во текот на 24 часа, секој ден во неделата.

(2) Распоредот, почетокот и завршетокот на работното време во текот на денот и за подолг временски период според условите и природата на работата на единицата, во согласност со овој закон, се утврдува со правилата за внатрешен ред и односите во вршењето на службата во Армијата што ги донесува началникот на Генералштабот на Армијата.

Член 92

(1) Работното време на воениот и цивилниот персонал изнесува 40 часа во работна недела (полно работно време).

(2) Работната недела по правило трае пет работни дена.

(3) Во Министерството за одбрана и Армијата се води евиденција за полното работно време.

(4) Активниот воен и цивилен персонал на барање на непосредно претпоставениот старешина е должен да врши работа преку полното работно време (прекувремена работа).

(5) Работното време може да трае подолго од 40 часа во работна недела во следниве случаи:

1) во случај на наредени мерки за зголемена борбена готовност;

2) во случај на потреба од дополнително ангажирање на одредени воени единици заради одржување на борбената готовност;

3) во случај на тревога во воените единици;

4) за време на воена вежба;

5) во случај кога Армијата учествува во отстранување последици од вонредна состојба;

6) за време на дежурство, стражарска должност и други должности во воени единици и

7) во услови кога се бара продолжување на започната работа чие запирање или прекинување би имало штетни последици за борбената готовност на воената единица, за извршување вонредни задачи или поради одредени состојби во единицата.

(6) Во случаите од ставот (2) точки од 1 до 7 на овој член воениот и цивилниот персонал е должен да работи подолго од полното работно време.

(7) Наредба за работа подолга од полното работно време случаите од ставот (2) точки 1 и 2 на овој член донесува министерот за одбрана, а во случаите од ставот (2) точки од 3 до 7 на овој член, наредба донесува командантот на бригада и нему рамен или повисок старешина.

Член 93

(1) Кога тоа го бара природата на работата, работното време може да се прераспреди така што вкупното работно време на воениот и цивилниот персонал во просек да не биде подолго од 40 часа во работната недела во текот на годината.

(2) На активниот воен и цивилен персонал кој работи на особено тешки, напорни и штетни по здравјето работи, а чие штетно влијание врз неговото здравје на може во целост да се отстрани со заштитни мерки, работното време му се скратува сразмерно на штетното влијание врз неговото здравје, односно работната способност, но не пократко од 30 часа во работната недела.

(3) Определувањето на формациските места кои се особено тешки, напорни и штетни работи по здравјето, по предлог на началникот на Генералштабот на Армијата, го врши државниот орган надлежен за работите од областа на трудот.

Член 94

(1) Во воените единици во кои службата се врши во смени, воениот и цивилниот персонал во една смена може да врши служба ноќно време непрекинато најдолго една седмица во текот на четири седмици.

(2) Ноќно време во смисла на ставот (1) на овој член е периодот меѓу 22,00 часот и 6,00 часот наредниот ден.

Член 95

Војниците за време на доброволно служење на воениот рок, лицата на стручно оспособување и усовршување за офицери, односно подофицери и активниот резервен персонал се должни да извршуваат воени и други должности во воените единици во согласност со распоредот за животот и работата во воената единица, пропишан од началникот на Генералштабот на Армијата или од него овластено лице.

Одмори и отсуства

Член 96

(1) Воен и цивилен персонал кој работи со полно работно време, за време на дневното работно време има право на пауза во траење од 30 минути.

(2) Воен и цивилен персонал кој работи со пократко работно време, меѓутоа најмалку четири часа дневно, има право на пауза во траење од 15 минути.

(3) Должината на паузата во случај на нееднакво распоредување или времено прераспоредување на работното време, се одредува пропорционално на должината на дневното работно време.

(4) Паузата може да се одреди дури по еден час работа и најдоцна три часа пред крајот на работното време.

(5) Времето на паузата во текот на работниот ден се засметува во работното време и за истото се исплатува плата.

Член 97

(1) Воен и цивилен персонал има право на одмор меѓу два последователни работни дена во непрекинато траење од најмалку 12 часа.

(2) Воен и цивилен персонал има право на неделен одмор во траење од најмалку 24 часа непрекинато, а ако заради објективни, технички и организациони причини е неопходно да работи на денот на својот неделен одмор, мора да му се обезбеди таков одмор во текот на наредната работна недела.

Член 98

(1) Активен воен и цивилен персонал има право на платен годишен одмор во текот на една календарска година во траење од најмалку 20, а најмногу 32 работни дена.

(2) Активниот воен и цивилен персонал постар од 45 години, инвалид, воен и цивилен персонал со најмалку 60% телесно оштетување и воен и цивилен персонал кој негува и чува дете со телесен или душевен недостаток, има право на уште три работни дена годишен одмор.

(3) Празниците, саботите и неделите и слободните денови, отсуствата поради боледување, како и другите случаи на оправдано отсуство од работа, не се пресметуваат во деновите на годишниот одмор.

(4) Како ден на годишен одмор се смета секој работен ден кој според распоредот на работното време е одреден како работен ден.

(5) За право на користење на платен годишен одмор се донесува решение.

Член 99

(1) Годишниот одмор по правило се користи во текот на календарската година.

(2) Годишниот одмор може да се користи најмногу во три дела, со тоа што еден дел се користи без прекин во траење од најмалку 12 работни дена во тековната календарска година, а остатокот најдоцна до 30 јуни наредната календарска година.

(3) Ако во календарската година во која засновал работен однос активниот воен и цивилен персонал нема една година работа, има право на годишен одмор во траење од по два работни дена за секој месец поминат на работа, но не повеќе од 20 работни дена.

(4) Годишниот одмор којшто не бил искористен во тековната календарска година заради отсуственост поради боледување или повреда, породилен одмор или одмор за неа и чување на дете, односно упатување на стручно оспособување и усовршување, воениот и цивилниот персонал има право да го искористи до 30 јуни наредната календарска година.

Член 100

Воен и цивилен персонал кој по потреба на службата е упатен заради учество во вежбовни активности, обука, хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Републиката, а кој од објективни причини, без своја вина не го искористил годишниот одмор, има право да го искористи годишниот одмор до крајот на наредната календарска година.

Член 101

Должината на годишниот одмор се утврдува врз основа на следниве критериуми:

- а) должина на работното искуство;
- б) сложеност на работата и
- в) услови за работа.

а) Должина на работното искуство:

-од 1 до 10 години работно искуство

еден работен ден,

-од 10 до 20 години работно искуство

два работни дена,

-од 20 до 25 години работно искуство

три работни дена и

-преку 25 години работно искуство

пет работни дена.

б) Сложеност на работата:

-средно образование два дена и

-Воена академија или друго високо образование

три дена.

в)услови за работа:

-работни места штетни по живот и здравје

четири дена.

Член 102

Воен и цивилен персонал има право еден ден од годишниот одмор да го искористи по сопствена желба на ден којшто самиот ќе го определи, ако тоа посериозно не го загрозува работниот процес, за што мора да го извести непосредно претпоставениот старешина најдоцна три дена пред користењето на годишниот одмор.

Член 103

(1) Воен и цивилен персонал не може да се откаже од правото на платен дневен, неделен и годишен одмор, ниту тоа право може да му се ускрати.

(2) По исклучок, кога потребите на службата не дозволуваат користење на годишен одмор, воениот и цивилниот персонал кој по наредба на командант на баталјон, нему рамен или повисок старешина, нема да го искористи годишниот одмор или дел од него, има право на обесштетување за неискористените денови на годишен одмор, во висина на просечната плата на воениот и цивилниот персонал, за тие денови.

(3) Воен и цивилен персонал по престанувањето на работниот однос, односно службата по кој било основ, има право на обесштетување за неискористените денови на годишен одмор.

Член 104

За почетокот на користењето на боледувањето воениот и цивилниот персонал е должен во рок од 24 часа да го извести претпоставениот старешина.

Член 105

(1) Воен персонал: летач (член на екипаж), нуркач, падобранец, воен специјалец, работник во радарска служба, радиоизвидувач, попречувач и гониометрист, музичар на дувачки инструменти и работник на пронаоѓање и уништување и делаборација на муниција и минско-експлозивни средства, заради зачувување на здравјето и физичката кондиција има право еднаш годишно на организирана десетдневна рекреација во спортско рекреативни центри или центри за рехабилитација, под контрола на инструктори и лекари специјалисти.

(2) Рекреацијата се врши согласно со план кој го донесува началникот на Генералштабот на Армијата.

Член 106

На активен воен и цивилен персонал, член на спортска државна репрезентација, може да му се одобри платено отсуство од работа во траење од 30 дена во текот на една календарска година заради подготовки и учество на олимписки игри и на европски и светски првенства.

Член 107

(1) Воен и цивилен персонал има право на отсуство од работа со надомест на плата до седум работни дена во една календарска година во следниве случаи:

- за склучување на брак три дена,
- за склучување на брак за деца два дена,
- за раѓање или посвојување на дете два дена,
- за смрт на сопругник или дете пет дена,
- за смрт на родител, брат, сестра два дена,
- за смрт на родител на сопругник два дена,
- за смрт на дедо или баба еден ден,
- за полагање на стручен или друг испит за потребите на Министерството за одбрана, односно Армијата три дена,

- за селидба на семејство од едно на друго место три дена,
- за селидба на семејство во исто место два дена и
- за елементарни непогоди три дена.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член отсуството од работа се користи во деновите на траењето на основот и не може да се ускрати од страна на претпоставениот старешина.

(3) Отсуството од ставот (1) на овој член може да се одобри повеќе пати, со тоа што времето поминато на отсуството во траење преку седум работни дена во текот на една календарска година се смета во годишен одмор, освен ако отсуството е одобрено заради смрт на сопругник или дете.

Член 108

(1) На воен и цивилен персонал заради неопходни потреби на негово барање, може да му се одобри неплатено отсуство до 90 дена во текот на една календарска година.

(2) За време на неплатеното отсуство на воен и цивилен персонал му мируваат правата и обврските од работниот однос.

Член 109

На воен и цивилен персонал кој го придружува брачниот другар упатен на работа во странство во рамките на меѓународно-техничка или просветно-културна и научна соработка, во дипломатски и конзуларни претставништва, на негово барање му мируваат правата и обврските од работен однос и има право во рок од 15 дена од денот на престанувањето на работата на неговиот брачен другар во странство да се врати на служба во Министерството за одбрана, односно Армијата на должност според неговиот чин, односно работно место.

Член 110

(1) Војник на доброволно служење на воен рок има право на еден викенд отсуство секој месец, без надоместок на патните трошоци.

(2) Отсуството од ставот (1) на овој член го одобрува командирот на чета или повисок воен старешина.

Член 111

(1) Питомец на Воената академија има право на семестрален летен и зимски распуст според прописите на Воената академија и две викенд отсуства секој месец.

(2) Отсуствата од ставот (1) на овој член ги одобрува деканот на Воената академија.

Член 112

(1) Лице на стручно оспособување и усовршување за офицер, односно подофицер има право на две викенд отсуства секој месец, без надомест на патните трошоци.

(2) Отсуствата на лицата од ставот (1) на овој член ги одобрува командирот на чета или повисок воен старешина.

(3) Офицерите, односно подофицерите по нивното произведување во почетен чин по завршување на школувањето, односно стручното оспособување и усовршување за офицер, односно подофицер, имаат право на седум дена платено отсуство пред јавувањето на должност.

(4) Правата од ставот (3) на овој член им припаѓаат на лицата кои немаат засновано работен однос со Министерството за одбрана.

Член 113

(1) Воен и цивилен персонал кој доброволно дава крв има право на отсуство од работа на два последователни работни дена за секое давање крв.

(2) Слободните денови се сметаат како да е на работа, односно служење на воениот рок.

Член 114

Заради особено залагање и успех во извршувањето на поставената задача, командантот на баталјон има право на воениот и цивилниот персонал во воената единица со која командува, да одобри платено отсуство од работа во траење од еден ден, а командантот на бригадата, во траење до три дена.

Член 115

(1) Активниот воен и цивилен персонал мора најмалку 30 дена пред користењето на годишниот одмор да биде известен за распоредот и траењето на годишниот одмор.

(2) Решение за користење годишен одмор и други отсуства од работа на воениот и цивилниот персонал донесува командантот на баталјонот и нему рамен или повисок воен старешина.

(3) Против решението за користење на годишниот одмор може да се изјави жалба до непосредно претпоставениот старешина на старешината кој го донел решението, во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

Член 116

(1) Кога неодложни потреби на службата тоа го бараат, командантот на баталјон и нему рамен или повисок воен старешина може на воен и цивилен персонал да му одложи, односно прекине користење на годишен одмор, а на војник на доброволно служење на воениот рок да му одложи, односно прекине користење на отсуство.

(2) Одложувањето, односно прекинувањето на користење на годишниот одмор се врши во писмена форма.

(3) Во случаите од ставот (1) на овој член воениот и цивилен персонал има право на надоместок на стварните трошоци настанати со одложувањето, односно прекинувањето на годишниот одмор или отсуството.

Член 117

За прашањата кои не се уредени во Главата Х. „Работно, време, одмори и отсуства“ во овој закон ќе се применуваат одредбите од Законот за работните односи.

ХІ. ОДГОВОРНОСТ НА ВОЕНИОТ И ЦИВИЛНИОТ ПЕРСОНАЛ

Материјална одговорност

Член 118

(1) Воен и цивилен персонал кој со намера или крајно невнимание ќе предизвика штета на средствата на Република Македонија во врска со вршење на служба во Армијата, е должно да ја надомести штетата.

(2) Ако штетата ја предизвикаат повеќе лица, секое лице е одговорно за делот на штетата што ја предизвикало.

(3) Ако за секое лице не може да се утврди делот од штетата што ја предизвикало, се смета дека сите лица се подеднакво одговорни и штетата ја надоместуваат во еднакви делови.

(4) Ако повеќе лица предизвикале штета со кривично дело со умисла, за штетата одговараат солидарно.

Член 119

Сметкополагачите и ракувачите со материјални средства и опрема одговараат за штетата на средствата кои им се доверени на чување, ако не докажат дека штетата ја причинило друго лице или дека настанала случајно или како последица на виша сила.

Член 120

(1) Министерството за одбрана е должно да ја надомести материјалната штета што воениот и цивилниот персонал во вршење на службата во Армијата ќе ја предизвика кон трети лица.

(2) Министерството за одбрана против воениот и цивилниот персонал од ставот 1 на овој член ќе поведе постапка за надоместок на извршената исплата, ако воениот и цивилниот персонал штетата на трети лица ја предизвикале намерно или со крајно невнимание.

Член 121

(1) Ако воен и цивилен персонал претрпи штета во врска со вршењето на службата во Армијата, Министерството за одбрана е должно да му ја надомести штетата според општите начела за одговорност за штета.

(2) Ако во рок од 60 дена од приемот на барањето Министерството за одбрана и воениот и цивилниот персонал не се спогодат за надоместок на штетата, воениот и цивилниот персонал има право да бара надоместок на штета пред надлежниот суд.

Член 122

(1) Воениот и цивилниот персонал кој е одговорен за штета може од оправдани причини да биде делумно или целосно ослободен од обврската да ја надомести штетата.

(2) Како оправдани причини од ставот (1) на овој член се сметаат случаите кога:

- штетата не е причинета со намера,
- штетата настанала при изведување воена обука или вежба што се изведува во лоши временски услови, непознат или непристапен терен,
- штетата настанала заради сместување на опремата на начин кој не одговара на пропишаните услови,
- штетата настанала под околности под кои не би можела да се избегне или
- доколку со исплатата на надоместокот на штетата се загрозува egzистенцијата на воениот и цивилниот персонал и неговото семејство.

(3) Решение за ослободување од обврската за надоместок на штета може да се донесе само во постапка за материјална одговорност.

Член 123

(1) За материјалната одговорност на воениот и цивилниот персонал и за обврската за надоместок на штета или за запирање на постапката со решение одлучува командант на баталјон, нему рамен или повисок воен старешина за кој со актот за формација на Армијата е предвиден чин потполковник или повисок чин.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, за материјалната одговорност на воениот и цивилниот персонал, за обврската за надоместок на штета или за запирање на постапката, со решение одлучуваат:

- министерот за одбрана или од него овластено лице
- за воен и цивилен персонал поставен на должност во Министерството за одбрана, други органи на државната власт, трговски друштва, јавни претпријатија, установи и служби,
- надлежниот воен старешина од новата единица - установа во која лицето е поставено - за штета причинета во претходната единица, односно установа, за која ќе се дознае по заминувањето на воениот и цивилниот персонал во друга единица, односно установа и
- надлежниот воен старешина од единицата, односно установа во која лицето врши должност - за штета причинета во повеќе единици, односно установи.

(3) Против решението од ставовите (1) и (2) на овој член, воениот и цивилниот персонал има право на жалба до непосредно претпоставениот воен старешина на старешината кој го донел решението, односно до министерот за одбрана, доколку решението го донел началникот на Генералштабот на Армијата, или до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, доколку решението го донел министерот за одбрана или од него овластено лице, во рок од осум дена од приемот на решението.

Член 124

(1) Во постапката за утврдување на материјалната одговорност, министерот за одбрана, односно воените старешини од членот 123 на овој закон формираат комисија за утврдување на материјалната одговорност.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член утврдува постоење на материјална штета, нејзината висина, околностите под кои настанала, кој ја предизвикал

штетата и кој треба да ја надомести или утврдува дека се исполнети условите за запирање на постапката и дава предлог до надлежниот старешина кој одлучува за штетата.

Член 125

Постапката за утврдување на материјална одговорност се запира во следниве случаи:

- кога ќе се утврди дека нема штета или одговорност на пријавеното лице за причинетата штета,
- кога во текот на постапката лицето ќе ја признае одговорноста и ќе ја надомести причинетата штета,
- кога по преземањето на сите мерки да се пронајде сторителот на штетата, истиот ќе остане непознат или
- поради смрт на сторителот на штетата.

Член 126

Ако воениот и цивилниот персонал во рок од три месеца од конечната на решението за надоместок на штета не ја надомести штетата, Министерството за одбрана ќе поведе постапка за надоместок на штета пред надлежниот суд.

Член 127

Начинот за утврдување на материјална одговорност на воениот и цивилниот персонал го пропишува министерот за одбрана.

Дисциплинска одговорност

Член 128

- (1) Воениот и цивилниот персонал лично е одговорен за вршењето на службените задачи.
- (2) Воениот и цивилниот персонал е дисциплински одговорен за повреда на воената дисциплина.
- (3) Воениот и цивилниот персонал одговараат дисциплински за:
  - 1) дисциплинска неуредност и
  - 2) дисциплински престап.
- (4) Одговорноста за сторено кривично дело, односно прекршок не ја исклучува дисциплинската одговорност на воениот и цивилниот персонал.

Член 129

- (1) Дисциплинска неуредност претставува полесна незначителна повреда на воената дисциплина, односно полесна повреда на угледот на службата или угледот на воениот и цивилниот персонал.
- (2) Дисциплинска неуредност е:
  - 1) недоаѓање на работа во определеното време и заминување од работа пред истекот на работното време и покрај опомената од непосредно претпоставениот;
  - 2) неуредно чување на службените списи и податоци;
  - 3) неоправдано недоаѓање на работа до два работни дена во текот на една календарска година;
  - 4) непрописно носење на униформата;
  - 5) злоупотреба на службената легитимација;
  - 6) неоправдано неизвествување на непосредно претпоставениот за спреченоста за недоаѓање на работа во рок од 24 часа;
  - 7) ненавремено известување на претпоставениот од кое може да произлезат значителни последици по службата;

8) одбивање на стручно оспособување и усовршување и разни видови на обука на кои воениот и цивилниот персонал се упатува;

9) непримерно однесување со кое се урива угледот на Армијата и

10) недисциплина во летањето и падобранството која можела да доведе до полесно загрозување на луѓето и оштетување на материјално-техничките средства.

Член 130

За дисциплинска неуредност можат да се изрече една од следниве дисциплински мерки:

- 1) писмено предупредување и
- 2) парична казна во висина до 10% од едномесечниот износ на платата исплатена во последниот месец пред извршувањето на дисциплинската неуредност во траење од еден до три месеца за активниот воен персонал, односно 10% од едномесечниот износ на исплатениот месечен надоместок на активен резервен персонал.

Член 131

(1) Дисциплински престап претставува потешка повреда на воената дисциплина, односно потешка повреда на угледот на службата или угледот на воениот и цивилниот персонал.

- (2) Дисциплински престап е:
  - 1) одбивање или неизвршување наредба;
  - 2) неизвршување или несовесно, непристојно, ненавремено или небрежно извршување на должностите;
  - 3) оддавање класифицирана информација и недоволна претпазливост во чувањето на воените акти и класифицираните информации;
  - 4) поттикнување или помагање на лице да изврши повреда на дисциплината;
  - 5) непочитување на безбедносните мерки кои можат да го загорат животот и здравјето на луѓето и имотот и повреда на прописите за заштита на животната средина;
  - 6) намерно со умисла погрешно известување, поднесување невистинити податоци и исправи или прикривање податоци во врска со вршење на воената служба;
  - 7) внесување и употреба на алкохол, опојни дроги и други психотропни супстанции и наркотични средства во воени објекти и работни простории на кои логоруваат воени единици или се изведуваат вежбовни активности на Армијата, или вршење служба под дејство на алкохол или наркотични средства;
  - 8) навредливо или насилничко однесување со кое се предизвикале или ќе се предизвикаат последици по имотот, лицата и службата во Армијата, како и животот и здравјето на луѓето и животната средина;
  - 9) одбегнување лекарски прегледи заради утврдување на способноста за вршење служба во Армијата;
  - 10) злоупотреба на боледувањето;
  - 11) злоупотреба на службената положба или пречекорување на службените овластувања;
  - 12) изразување и застапување политички ставови и убедувања во службата и предизвикување национална, верска и расна нетрпеливост;
  - 13) повреда на достоинството и авторитетот на претпоставен и постар;

14) постапка со која се навредува достоинството и авторитетот на потчинет и помлад или се кршат права кои им припаѓаат согласно со закон;

15) невнимателен однос кон доверениот имот, кражба, присвојување или нанесување штета на средствата на Министерството за одбрана и Армијата;

16) полово вознемирување, изразено преку вербално, невербално или физичко однесување од полов карактер со кое се врши повреда на достоинството на воениот и цивилниот персонал, а кое предизвикува страв или создава непријатно, понижувачко или навредливо однесување;

17) непочитување на редот и дисциплината пропишани со правилата за ред и дисциплина;

18) примање на подароци или друг вид корист, со цел за стекнување противправна имотна корист;

19) повторување на дисциплинска неуредност;

20) неоправдано изостанување од работа два последователни работни дена или четири работни дена во текот на една година;

21) соучесништво во дисциплински престап или кривично дело;

22) непреземање на мерки и постапки за примена на законските и подзаконските прописи;

23) неоправдано напуштање или ненавремено враќање на должност во воената единица или установа;

24) поставување на личниот финансиски интерес во судир со положбата и статусот на воен и цивилен персонал;

25) незаконито располагање со доверените материјални средства;

26) психичко вознемирување на работно место (мобинг), изразено преку негативно однесување од поединец или група кое често се повторува (најмалку во период од шест месеци), а претставува повреда на достоинството, интегритетот, угледот и честа на воениот и цивилниот персонал и предизвикува страв или создава непријателско, понижувачко или навредливо однесување, што може да предизвика престанок на работниот однос, односно службата или напуштање на работното место;

27) недисциплина во летањето и падобранството која можела да придонесе до потешко загрозување на луѓето и оштетување на материјално-техничките средства;

28) постапка со која секогаш и на секое место, без оглед дали се во униформа или не, воениот и цивилниот персонал не води сметка за своите постапки, непримерно се однесува, не ја репрезентира Армијата и не го чува угледот и достоинството на Армијата и

29) друго постапување спротивно на правилата и прописите за вршење воена служба и овој закон.

Член 132

За дисциплински престап на активен воен персонал, активен резервен персонал и цивилен персонал, може да им се изречат следниве дисциплински мерки:

1) парична казна во висина од 10% до 30% од едно-месечниот износ на платата исплатена во последниот месец пред извршувањето на дисциплинскиот престап во траење од еден до шест месеци на активниот воен и цивилен персонал, односно 10% до 30% од едномесечниот износ на исплатениот месечен надоместок на активен резервен персонал;

2) забрана за унапредување во повисок чин за време од една година;

3) забрана за остварување на право за повисок степен на кариера за време од една година;

4) одземање на чин и враќање во претходниот чин;

5) губење на чин и

6) престанок на работниот однос, односно престанок на статус на активен воен персонал.

Член 133

На воениот персонал од членот 3 став 1 точка 1 потточка б) на овој закон заради повреда на воената дисциплина може да им се изречат следниве дисциплински мерки:

1) писмено предупредување;

2) губење на право на еден викенд отсуство;

3) одземање на чин и враќање во претходен чин и

4) отстранување на питомец од Воената академија, односно лице на стручно оспособување и усовршување за офицери и подофицери.

Член 134

При изрекување на дисциплинските мерки се зема предвид тежината на повредата на воената дисциплина и последиците од таа повреда, степенот на одговорноста на сторителот, околностите под кои повредата е сторена, поранешната работа и однесувањето на сторителот и други олеснителни и отежнителни околности.

Член 135

Збирот на паричните казни изречени во еден месец за дисциплинска неуредност и дисциплински престап не може да надмине 30% од износот на неговата вкупна плата за тој месец.

Член 136

(1) Воениот и цивилниот персонал има право да поднесе иницијатива за покренување на дисциплинска постапка против воен и цивилен персонал која мора да биде образложена.

(2) Иницијативата од ставот (1) на овој член се поднесува до надлежните лица за изрекување на дисциплински мерки од членот 139 на овој закон, како и до непосредно претпоставениот старешина односно непосредно претпоставениот раководен државен службеник.

(3) Во текот на дисциплинската постапка, на сторителот на повредата на воената дисциплина мора да му се овозможи да се произнесе по сите наводи што постојат против него.

Член 137

(1) Дисциплинските мерки на воениот и цивилниот персонал се изрекуваат со решение.

(2) Со решение се одлучува и за отфрлање на предлогот, односно за запирање на постапката.

Член 138

(1) Против решението со кое е изречена дисциплинска мерка, воениот и цивилниот персонал има право на жалба.

(2) Жалбата се поднесува во рок од осум дена од денот на врачувањето на решението до непосредно претпоставениот на лицето кое го донело решението со кое е изречена дисциплинската мерка.

(3) По жалбата поднесена против решението донесено од началникот на Генералштабот на Армијата одлучува министерот за одбрана, а по жалбата поднесена против решението донесено од министерот за одбрана, одлучува Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(4) Решението донесено по жалбата е конечно.

Член 139

(1) Дисциплински мерки изрекуваат:

1) командир на чета за дисциплински мерки:

- писмено предупредување и
- губење на право на еден викенд отсуство;

2) командант на баталјон за дисциплински мерки:

- писмено предупредување,
- губење на право на еден викенд отсуство;
- парична казна во висина до 15% од едномесечниот износ на платата исплатена во последниот месец во траење од еден до три месеци за активниот воен и цивилен персонал, односно 15% од едномесечниот износ на исплатениот месечен надоместок на активниот резервен персонал и

- забрана за остварување на право за повисок степен на кариера за време од една година.

3) командант на самостоен баталјон и командант на полк-бригада за дисциплински мерки:

- писмено предупредување,
- губење на право на еден викенд отсуство,
- парична казна во висина до 20% од едномесечниот износ на платата исплатена во последниот месец во траење од еден до шест месеци за активниот воен и цивилен персонал, односно 20% од едномесечниот износ на исплатениот месечен надоместок на активниот резервен персонал,

- одземање на чин и враќање во претходен чин за професионалните војници поставени на должност во единици од својот состав и

- забрана за остварување на право за повисок степен на кариера за време од една година.

4) командантите на првopotчинетите команди на Генералштабот на Армијата за дисциплински мерки:

- писмено предупредување,
- губење на право на еден викенд отсуство,
- парична казна во висина до 25% од едномесечниот износ на платата исплатена во последниот месец во траење од еден до шест месеци,

- отстранување на лица од стручно оспособување и усовршување за подофициери кое се организира и спроведува во единиците на Армијата и

- одземање на чин и враќање во претходен чин за воени старешини до чин капетан и професионалните војници поставени на должности во командата и потчинетите единици од својот состав;

5) деканот на Воената академија за дисциплинска мерка:

- отстранување на лице од стручно оспособување и усовршување за офицери кое се организира и спроведува на Воената академија;

6) воени старешини на раководни должности во Генералштабот на Армијата за кои со формацијата е предвиден чин полковник или повисок чин за дисциплински мерки:

- писмено предупредување;

- парична казна во висина до 20% од едномесечниот износ на платата исплатена во последниот месец во траење од еден до шест месеци и

- забрана за остварување на право за повисок степен на кариера за време од една година.

7) началникот на Генералштабот на Армијата за дисциплински мерки:

- писмено предупредување,
- парична казна во висина до 30% од едномесечниот износ на платата исплатена во последниот месец во траење од еден до шест месеци,

- одземање на чин и враќање во претходен чин за воени старешини со чин мајор и потполковник и за сите воени старешини заклучно со чин потполковник и професионалните војници поставени на должност во Генералштабот на Армијата и во првopotчинетите команди - единици заклучно со ранг до баталјон,

- престанок на работниот однос за активниот воен персонал заклучно со чин капетан и цивилниот персонал поставен на должност во Армијата и

- забрана за остварување на право за повисок степен на кариера за време од една година.

8) министерот за одбрана или од него овластено лице за дисциплински мерки:

- писмено предупредување за воени старешини до чин полковник на должност во Министерството за одбрана, воените претставништва и други мисии и тела во странство,

- парична казна во висина до 30% од едномесечниот износ на платата исплатена во последниот месец во траење од еден до шест месеци за воени старешини до чин полковник на должност во Министерството за одбрана, воените претставништва и други мисии и тела во странство,

- одземање на чин за воени старешини до чин полковник на должност во Министерството за одбрана, воените претставништва и други мисии и тела во странство,

- престанок на работниот однос за воени старешини до чин полковник на должност во Министерството за одбрана, воените претставништва и други мисии и тела во странство и за воени старешини со чин мајор до полковник на должност во Армијата,

- престанок на статус на активниот резервен персонал и

- губење на чин за воени старешини поставени на должност во Армијата и на должност во Министерството за одбрана, воените претставништва и други мисии и тела во странство.

(2) Поблиските прописи за дисциплинска одговорност на воените старешини со чин генерал ги донесува претседателот на Републиката и врховен командант на Армијата.

Член 140

(1) Надлежните воени старешини за изрекување на дисциплински мерки од членот 139 на овој закон формираат комисија за спроведување на постапката за утврдување на дисциплинска одговорност.

(2) За изрекување на дисциплинските мерки престанок на работниот однос и губење на чин, министерот за одбрана формира Главна военодисциплинска комисија.

Член 141

(1) Поведувањето дисциплинска постапка застарува во рок од 60 дена од денот кога претпоставениот дознал за повредата на воената дисциплина.

(2) Дисциплинска постапка не може да се поведе ако од денот кога е сторена повредата на воената дисциплина поминале шест месеци.

(3) Дисциплинската постапка во прв степен не може да се води подолго од четири месеци сметано од денот на поведувањето на постапката.

(4) Дисциплинската мерка не може да се изврши по истекот на три месеца од денот кога решението за изречената дисциплинска мерка станало конечно.

Член 142

Воениот и цивилниот персонал до донесување конечна одлука за утврдување на неговата дисциплинска одговорност времено се отстранува од служба, ако:

- непосредно го загрозува животот и здравјето на лицата или имот од поголема вредност,
- неговото натамошно присуство на работа штетно се одразува врз службата,
- го осуетува или оневозможува утврдувањето на неговата дисциплинска одговорност и
- со своите постапки без оглед дали е во униформа или не, непримерно се однесува, со што не ја репрезентира Армијата и не го чува угледот и достоинството на Армијата.

Член 143

Во случаите од членот 142 на овој закон активниот воен и цивилен персонал има право на плата во висина од 60 % од последната исплатена плата во месецот пред покренувањето на дисциплинската постапка што се утврдува со решение.

Член 144

(1) Решение за времено отстранување од служба донесува командантот на баталјон, нему рамен или повисок воен старешина, а за воените старешини поставени на должност во Министерството за одбрана, други органи на државната власт, трговски друштва, јавни претпријатија, установи и служби, решение донесува министерот за одбрана или од него овластено лице.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член, во рок од осум дена, може да се изјави жалба до непосредно претпоставениот на надлежниот кој го донел решението, а против решението донесено од министерот за одбрана или од него овластено лице, жалба може да се изјави до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(3) Жалбата не го задржува решението од извршување.

Член 145

Начинот на поведување и водење на дисциплинската постапка за утврдување на дисциплинската одговорност и начинот на работата на комисиите, поблиску ги пропишува министерот за одбрана.

XII. СИСТЕМ НА ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ НА ПЛАТИ

Плати на активен воен персонал

Член 146

(1) Активниот воен персонал има право на плата и надоместоци на плата под услови и критериуми утврдени со овој закон.

(2) Платата и надоместоците на плата на активниот воен персонал се обезбедуваат во Буџетот на Република Македонија.

(3) Платата се искажува во бодови, а се пресметува со множење на бројот на бодови со вредноста на бодот.

(4) Платата се пресметува и исплатува најмалку еднаш месечно.

(5) Придонесите и персоналниот данок од доход за активниот воен персонал ги пресметува, задржува и уплатува Министерството за одбрана со исплата на платата, во согласност со закон.

(6) Министерството за одбрана води евиденција на платите, надоместоците на платите, другите надоместоци и исплатените придонеси и персоналниот данок од доход и за нив на активниот воен персонал му издава потврда дека се исплатени.

Член 147

Вредноста на бодот за плата се утврдува со решение на министерот за одбрана.

Член 148

(1) Платата на активниот воен персонал се состои од плата и додатоци на платата.

(2) Платата се определува според чинот, должноста, работното искуство и армискиот додаток.

(3) Додатоците на основната плата ги сочинуваат: додаток за вршење специфична воена служба, додаток за вршење служба со висок ризик, додаток за вршење трупна служба, додаток за посебен степен на образование и додаток за застапување.

Член 149

Платата според чинот се вреднува во бодови, и тоа:

Чин	Бодови по чин
Генерал на Армија	855
Генерал потполковник	795
Генерал мајор	735
Бригаден генерал	675
Полковник	605
Потполковник	565
Мајор	525
Капетан	495
Поручник	465
Потпоручник	455
Главен наредник	445
Наредник	440
Постар водник I. класа	430
Постар водник	423
Водник	399
Професионален војник	397

Член 150

(1) Платата според должноста се вреднува во бодовни групи определени според чинот, видот и обемот на работата, сложеноста и одговорноста за извршување на должноста, и тоа:

Чин	Бодовна група	Бодови за должноста
Генерал	1	520
Генерал потполковник	2	480
Генерал мајор	3	450
Бригаден Генерал	4	430
Полковник	5	350
	6	300
Потполковник	7	260
	8	210
Мајор	9	190
	10	165
Капетан	11	155
	12	140
Поручник	13	130
Потпоручник	14	125
Главен наредник	15	115
Наредник	16	110
Постар водник I класа	17	105
Постар водник	18	104
Водник	19	101
Професионален војник	20	100

(2) Бодовната група за секоја должноста, според чинот, се определува со актот за формација на Армијата, актот за систематизација на работните места во Министерството за одбрана и во Воената академија, на кои се поставува активниот воен персонал.

(3) Ако воен старешина офицер, односно подофицер биде поставен на должноста во други органи на државната власт, трговски друштва, јавни претпријатија, установи и служби во смисла на членот 2 став (2) од овој закон, министерот за одбрана со решение ќе ја определи бодовната група за таа должноста.

Член 151

Работното искуство се вреднува во висина од 0,5% од делот на платата според чинот и должноста за секоја започната година работен стаж, а најмногу до 20%.

Член 152

(1) Армиски додаток припаѓа заради посебните услови на службата во Армијата, и тоа за: работа во теренски услови; логорување; тревога; учество во воени вежби; командно-штабни воени вежби, инструкторско-методски, показни и слични вежби; привремена дислокација на воени единици и установи; гаѓање; работа подолго од полното работно време во работна недела; ноќна работа; работа во смена, односно турнус; работа за време на неделен одмор и празници утврдени со закон; користење и прекин на годишен одмор по потреба на службата; преместување; вршење служба во сите услови, како и други вонредни ситуации предизвикани со потребите на борбената готовност на Армијата.

(2) Армискиот додаток се пресметува во висина на 30% од платата според чинот и должноста.

Член 153

(1) Додатокот на плата за специфична воена служба припаѓа за вршење служба на летачи и друг летачки персонал; воздухопловно технички персонал, припадници на специјални единици, наставно-научен, наставен и соработнички персонал на Воената академија и други посебни специјалности од особено значење за Армијата.

(2) Додатокот од ставот (1) на овој член се вреднува со бодови во зависност од должноста и условите под кои се врши службата и тоа од 50 до 1300 бода.

(3) За вршење на инструкторска должноста, наставничка должноста или пробни летови, на летачите им припаѓа и посебен додаток во висина до 20% од бодовите определени за категоријата на стручна и борбена оспособеност на летачот и видот на воздухопловот на кој се врши инструкторската или наставничката должноста, односно на кој е извршен пробниот лет.

Член 154

(1) Додатокот на плата за вршење служба изложена на висок ризик припаѓа за работа изложена на опасност по живот, можни повреди, заболувања и инфекции, во услови на влага, бучава, висина, прашина, зрачење, температура, чад, употреба на хемикалии, работа под земја, затворен простор без природно осветлување и други слични специфични потешки услови за работа чие дејство не може во целост да се отстрани со спроведување на мерки за безбедност и здравје при работа согласно со закон.

(2) Додатокот од ставот (1) на овој член се вреднува со бодови и тоа од 10 до 100 бода, во зависност од должноста и условите под кои се врши.

(3) Додатоците од ставот (1) на овој член меѓусебно се исклучуваат.

(4) Активниот воен персонал остварува право на најповолниот додаток.

Член 155

Додатокот на плата за вршење трупна служба припаѓа за служба во единици заклучно со бригада и се вреднува со бодови и тоа од 40 до 100 бода, во зависност од должноста.

Член 156

(1) Додатокот на плата за посебен степен на образование се вреднува со бодови и тоа:

- 1) за положен правосуден испит 30 бода;
- 2) за магистратура или специјализација за командно-штабни должности 30 бода;
- 3) за специјализација во здравствена дејност 90 бода и
- 4) докторат на науки или школа за национална одбрана 100 бода.

(2) Додатокот на платата од ставот 1 на овој член припаѓа само по еден основ.

Член 157

Додатокот на плата за застапување од членот 81 на овој закон се пресметува во висина на 10% од плата според чинот и должноста која лицето ја застапува.

Член 158

Висината на износот на додатокот на плата од членовите 153, 154 и 155 на овој закон, во зависност од условите под кои се вршат должностите, ги пропишува министерот за одбрана.

Член 159

Додатоците на плата од членовите 153 до 157 на овој закон меѓусебно не се исклучуваат.

Член 160

(1) Офицерите со генералски чинови, покрај додатоците на основната плата од членовите 153 до 157 на овој закон, можат да остварат и право на посебен додаток заради вршење на стручни работи за организирање, подготвување и командување со Армијата.

(2) Додатокот од ставот (1) на овој член се вреднува во бодови во зависност од чинот и тоа од 100 до 700 бода.

(3) Висината на додатокот од ставот (2) на овој член со правилник ја утврдува министерот за одбрана.

Надоместоци на плата

Член 161

Активниот воен персонал има право на надоместоци на плата за време на отсуство од работа, и тоа: за време на годишен одмор, боледување, бременост, раѓање и мајчинство, нега на дете, преквалификација и доквалификација, стручно оспособување и усовршување, како и јавување на покани на судски и други органи.

Член 162

Надоместокот на плата за време на користење годишен одмор на активниот воен персонал е во висина на платата и додатоците на плата која би ја примил во тековниот месец кога би бил на работа.

Член 163

(1) Надоместокот на плата за време на отсуство од работа поради боледување на активниот воен персонал изнесува:

- за боледување до седум дена - 70%,
- за боледување до 14 дена почнувајќи од првиот ден на боледувањето - 80% и
- за боледување до 21 ден за сите денови - 90% од платата на активниот воен персонал исплатена во претходниот месец.

(2) За професионални заболувања и повреди на работа, надоместокот се утврдува во висина од 100% од основницата утврдена во ставот (1) на овој член.

Член 164

Надоместокот на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство, како и за нега на дете и јавување на покани на судски и други органи на активниот воен персонал се пресметува и исплатува согласно со прописите за работни односи.

Член 165

Надоместокот на платата за време на отсуство од работа заради преквалификација и доквалификација или стручно оспособување и усовршување на кое активниот воен персонал е упатен за потребите на службата е во висина на плата и додатоците на платата кои активниот воен персонал ги примал пред упатувањето на преквалификација и доквалификација, односно пред заминување на стручно оспособување и усовршување.

Член 166

(1) На активниот воен персонал кој со посебно ангажирање и квалитет во извршувањето на работата ќе оствари особени резултати во службата може да му се додели парична награда во износ до две негови нето плати.

(2) За паричната награда од ставот (1) на овој член до висина на една негова нето плата одлучува началникот на Генералштабот на Армијата, а до висина на две негови нето плати одлучува министерот за одбрана.

(3) Начинот на доделување на паричната награда од ставовите (1) и (2) на овој член го утврдува министерот за одбрана.

Член 167

За време на штрајк, активниот воен персонал има право на плата во висина од 60% од платата што ја примил претходниот месец.

Член 168

Додека трае отстранувањето од служба, активниот воен персонал има право на плата во висина од 60% од последната исплатена плата пред поведувањето на дисциплинската постапка.

Член 169

Во случај на престанок на работниот однос поради пензионирање, активниот воен персонал има право на еднократен надоместок во вид на отпремнина, во износ од три просечни месечни плати исплатени во Републиката во последните три месеца.

Член 170

(1) Решение за плати, надоместоци на плати и други надоместоци на активниот воен и цивилен персонал донесува министерот за одбрана или од него овластено лице.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член, во рок од осум дена може да се поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Плати и надоместоци на плати на цивилниот персонал

Член 171

Цивилниот персонал има право на плата и надоместоци на плата под услови и критериуми утврдени со овој закон.

Член 172

(1) Платата на цивилниот персонал се состои од плата и додатоци на плата.

(2) Плата се определува според степенот на образование за работното место на кое е распореден, должноста, работното искуство, армискиот додаток и додатокот на плата за кариера.

(3) Додатоците на плата ги сочинуваат: додаток за вршење служба во смени или турнус, додаток за вршење служба со висок ризик, додаток за специфични должности од особено значење за Армијата, додаток за посебен степен на образование и додаток за застапување.

Член 173

Платата според степенот на образованието се вреднува во бодови, и тоа:

Група	Образование	бодови
I група	високо	265
II група	вишо образование	215
III група	средно	165
IV група	основно	140

Член 174

(1) Платата според должноста се вреднува во бодовни групи во рамките на степенот на образованието во зависност од видот и обемот на работата, сложеноста и одговорноста за извршување на должноста, и тоа:

Степен на образование	Бодовна група	Бодови за должност
Високо образование	I	480
	II	400
	III	350
	IV	320
Вишо образование	V	280
	VI	250
Средно образование	VII	240
	VIII	230
	IX	220
	X	200
Основно образование	XI	150

(2) Бодовната група за секоја должност на цивилниот персонал се определува со актот за формација на Армијата.

(3) Степенот на образованието и должностите на кои може да биде поставен цивилниот персонал се утврдува со актот за формација на Армијата.

Член 175

Работното искуство се вреднува во висина од 0,5% од делот на платата според степенот на образованието и должноста за секоја започната година работен стаж, а најмногу до 20%.

Член 176

(1) Армиски додаток припаѓа заради посебните услови на службата во Армијата, и тоа за: работа во теренски услови; логорување; тревога; учество во воени вежби; командно-штабни воени вежби, инструкторско-методски, показни и слични вежби; привремена дислокација на воени единици и установи; гаѓање; работа подолго од полното работно време во работна недела; ноќна работа; работа во смена, односно турнус; работа за време на неделен одмор и празници утврдени со закон; користење и прекин на годишен одмор по потреба на службата; преместување; вршење служба во сите услови, како и други вонредни ситуации предизвикани со потребите на борбената готовност на Армијата.

(2) Армискиот додаток припаѓа заради посебните услови на служба во Армијата и се пресметува во висина од 20% од платата според степенот на образование и должноста.

Член 177

(1) Додатокот на плата за специфични должности од особено значење за Армијата на цивилниот персонал припаѓа на лица со посебни специјалности од особено значење за ракување и одржување на борбената техника и вооружување.

(2) Додатокот од ставот (1) на овој член се вреднува со бодови, во зависност од должноста и условите под кои се врши службата и тоа од 50 до 200 бода.

(3) Специфичните должности на цивилниот персонал од особено значење за Армијата, работните места (должности) и висината на износот на додатокот на плата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за одбрана.

Член 178

(1) Со додатокот на платата за кариера се обезбедува вреднување на професионалноста на цивилниот персонал со средно, вишо и високо образование со што се обезбедува стимулација за успешно и стручно извршување на работите и професионален развој.

(2) Вреднувањето на додатокот на платата за кариера зависи од стажот во Армијата и оцената за работењето во службата.

Член 179

(1) Цивилниот персонал со средно, вишо и високо образование има четири степени на кариера на формациското место на кое е распределен.

(2) Со степенот на кариерата се обезбедува право на исплата на додаток на плата за кариера во соодветен процентуален износ од платата според степенот на образованието, и тоа за:

- степен А - 5%,
- степен Б - 10%,
- степен В - 15% и
- степен Г - 20%.

(3) Цивилниот персонал по предлог на непосредно претпоставениот може да се стекне со соодветниот степен на кариера, за што одлучува министерот за одбрана или од него овластено лице.

Член 180

(1) За соодветниот степен на кариера, цивилниот персонал треба да има минимален стаж во Армијата, и тоа во:

- степен А по четири години работен стаж во Армијата,
- степен Б по четири години работен стаж во степенот А,
- степен В по четири години работен стаж во степенот Б и
- степен Г по пет години работен стаж во степенот В.

(2) Цивилниот персонал кој ќе биде оценет со оцена „се истакнува“ две години едно по друго, може да биде унапреден во кариера една година порано од условите утврдени во ставот (1) на овој член.

Член 181

Цивилниот персонал кој е распределен да работи во смени, односно во турнус, има право на додаток на основната плата во висина од 5% од износот на платата според степенот на образованието, должноста и армискиот додаток пресметано по час.

Член 182

(1) Додатокот на платата за вршење служба изложена на висок ризик припаѓа под истите услови и се вреднува на ист начин, како и додатокот на платата за вршење служба изложена на висок ризик за активниот воен персонал од членот 154 на овој закон.

(2) Работните места и висината на додатокот од ставот (1) на овој член ги утврдува министерот за одбрана.

Член 183

Додатокот на платата за посебниот степен на образование се вреднува на ист начин, како и за активниот воен персонал од членот 156 на овој закон.

Член 184

Додатокот на платата за застапување од членот 81 на овој закон се пресметува во висина на 10% од основната плата според степенот на образованието и должноста која лицето ја застапува, изразена во бодови.

Член 185

Вредноста на бодот за плата на цивилниот персонал е иста, како и вредноста на бодот за плата на активниот воен персонал.

Член 186

Цивилниот персонал има право на надоместоци на плата утврдени со овој закон под исти услови како и активниот воен персонал.

Член 187

Цивилниот персонал има право на другите надоместоци утврдени со овој закон под исти услови како и активниот воен персонал.

XIII. ДРУГИ ПРИМАЊА

Член 188

(1) Воениот и цивилниот персонал има право на надоместоци за:

- 1) патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и странство;
- 2) трошоци за користење возило во лична сопственост за службени цели;
- 3) трошоци за одвоен живот од семејството;
- 4) парична помош во случај на смрт на член на потесно семејство (родител, брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца и деца земени на издржување), ако живееле во заедница;
- 5) штета при елементарни непогоди;
- 6) селидбени трошоци;
- 7) трошоци за превоз;
- 8) вршење на служба за дежурство, стражарска служба и служба на посебни воени објекти и
- 9) за време поминато на трупно патување и служба под посебни услови.

(2) Висината на надоместоците од ставот (1) точки од 1 до 5 на овој член и начинот на распределувањето, се исти како и за државните службеници.

(3) Начинот за исплата и висината на надоместоците од ставот (1) точки од 6 до 9 на овој член ги утврдува министерот за одбрана.

Член 189

Надоместоците, нивната висина и начинот на распределување на средствата за лицата на доброволно служење на воен рок и припадниците на активната резерва, ги пропишува министерот за одбрана.

Член 190

(1) Активниот воен и цивилен персонал има право на еднократен паричен надоместок во случај на повреда и оштетување на организмот, ако:

1) во вршење на службата или во врска со вршење на службата во мир без негова вина здобил рана или повреда па поради тоа настанало оштетување на организмот од најмалку 20% и

2) без негова вина настанало оштетување на организмот од најмалку 20% поради болест што настапила или се влошила како непосредна последица од службата.

(2) Небрежноста, односно невниманието не се смета за вина во смисла на ставот (1) на овој член.

(3) Степенот на повреда и оштетување на организмот го утврдува военолекарската комисија од членот 203 на овој закон.

(4) Надоместокот од ставот (1) на овој член зависи од степенот на оштетувањето на организмот и се определува во висина од една половина до десет просечни нето плати исплатени во Министерството за одбрана за последниот месец пред настанување на повредата и оштетувањето на организмот.

(5) Начинот за остварување на еднократниот паричен надоместок и неговата висина поблиску го пропишува министерот за одбрана.

(6) Паричниот надоместок за телесно оштетување од ставот (1) на овој член се обезбедува од средствата на Министерството за одбрана.

Член 191

(1) Активниот воен и цивилен персонал кој во вршење на службата ќе го загуби животот или кај кого ќе настапи смрт од здобиена рана, повреда, односно болест под условите од членот 190 на овој закон ќе се погребне на трошок на Министерството за одбрана.

(2) Како погребни трошоци во смисла на ставот (1) од овој член се признаваат трошоците за превоз на починатиот од местото на настанување на смртта до местото на погребување, сандак со опрема и венец и гробно место.

(3) За трошоците сторени за надгробна плоча, споменик и погреб со традиционален обичај се признава еднократен паричен надоместок во висина од пет просечни месечни плати исплатени во Републиката последниот месец пред настанување на смртта.

(4) На семејството на воено лице од ставот (1) на овој член му припаѓа еднократен паричен надоместок во висина на вкупниот износ од исплатените 12 нето плати на починатиот во последните 12 месеци.

XIV. СТАНБЕНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ

Член 192

(1) Воениот и цивилниот персонал за време на вршење на службата во Армијата има право на користење на службен стан.

(2) За користење на службен стан, воениот и цивилниот персонал плаќа закупнина.

(3) Висината на надоместокот за закупнина на стан ја определува Владата на Република Македонија.

(4) Средства од ставот (2) на овој член се на товар на Министерството за одбрана.

(5) При остварување на правото на закупнина на стан, особено се земаат предвид местото на службување, годините на работен стаж, чинот, семејната состојба, користење на стан под закуп и слично.

(6) Начинот на остварување на правото на закупнина на стан го пропишува министерот за одбрана.

Член 193

Воен старешина и цивилен персонал при преместување на друго место на вршење на службата е должен во рок од 60 дена од преместувањето да го предаде службениот стан што го користи.

Член 194

(1) Вработените во Армијата кои засновале работен однос на неопределено време, а кои на територијата на Република Македонија немаат стан во лична сопственост или во сопственост на член од нивното потесно семејство (брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца и деца земени на издржување и родители), со кои живеат во заедничко домаќинство, а не им е обезбедено користење на службен стан, имаат право на надоместок на трошоци за закупнина на стан.

(2) Вработените во Армијата кои засновале работен однос на определено време, правото од ставот (1) на овој член можат да го остварат по три години служба во Армијата.

(3) Висината на надоместокот од ставовите (1) и (2) на овој член ја утврдува министерот за одбрана во зависност од местото на вршењето на службата.

Член 195

(1) Надоместокот на трошоците за одвоен живот и надоместокот за закупнина на стан меѓусебно се исклучуваат.

(2) Надоместокот за закупнина на стан, правото на исплата на стварни трошоци за превоз и користење на организиран превоз меѓусебно се исклучуваат.

Член 196

(1) На вработените во Армијата кои по сопствен избор трајно ќе го решат станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост, Министерството за одбрана ќе им овозможи субвенционирање на дел од трошоците за купување на стан во лична сопственост.

(2) Субвенционирањето на трошоците на ставот (1) на овој член се врши согласно со Програмата за изградба на станови за припадниците на Армијата, донесена од Владата на Република Македонија.

(3) Изградбата на станови за припадниците на Армијата согласно со Програмата од ставот (2) на овој член, претставува јавен интерес.

(4) При субвенционирањето на дел од трошоците за купување на стан во лична сопственост особено се земаат предвид местото на службување, годините на работен стаж, семејната состојба, користење на стан под закуп и слично.

(5) Начинот на субвенционирање на трошоците за купување на стан во лична сопственост го пропишува министерот за одбрана.

Член 197

(1) Активниот воен и цивилен персонал кој по сопствен избор трајно ќе го реши станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост со субвенционирање на дел од трошоците од страна на Министерството за одбрана, е должен да остане на служба во Армијата десет години по остварувањето на ова право.

(2) Ако на активниот воен и цивилен персонал од ставот (1) на овој член му престане службата во Армијата по негово барање или поради изречена дисциплинска мерка престанок на работен однос, односно губење на чин, пред истекот на рокот од ставот (1) на овој член, е должен да ги надомести реалните трошоци од членот 196 став 1 на овој закон исплатени од страна на Министерството за одбрана.

(3) По исклучок од ставовите (1) и (2) на овој член, професионалниот војник на кој службата во Армијата му престанува со навршување на 45 години возраст, се ослободува од обврските утврдени во ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 198

(1) На активниот воен и цивилен персонал кој по сопствен избор трајно ќе го реши станбеното прашање со купување на стан во лична сопственост под условите и на начин утврдени во членот 196 од овој закон, трајно му престанува правото на користење на службен стан, правото на надоместок на трошоци за закупнина на стан и правото на надоместок на стварни трошоци за превоз.

(2) Правото од членот 196 на овој закон активниот воен и цивилен персонал може да го оствари само еднаш во текот на службата во Армијата.

(3) Правото од членот 196 на овој закон има право да го користи само еден од брачните другари, доколку двајцата се на служба во Армијата.

XV. УЧЕСТВО НА АРМИЈАТА НАДВОР ОД ТЕРИТОРИЈАТА НА РЕПУБЛИКАТА

Член 199

(1) Воени претставници на Републиката во странство се одбранбени и воени аташеа и членови на воени мисии во странство претставувани од воен и цивилен персонал, согласно со актот за систематизација на Министерството за одбрана.

(2) Воените претставници од ставот (1) на овој член имаат дипломатски статус.

(3) Министерот за одбрана може со решение да упати воен старешина или цивилен персонал да врши должност во воени претставништва и воени мисии на Републиката во странство, штабови и во други меѓународни организации и меѓународни воени единици.

(4) Начинот на избор, упатување и враќање на лицата од ставот (3) на овој член ги утврдува министерот за одбрана.

(5) Висината на платата, додатоците на платата и другите надоместоци на лицата од ставовите (1) и (3) на овој член ги утврдува министерот за одбрана.

Член 200

(1) На воениот и цивилниот персонал кој учествува во хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Републиката, придонесите се пресметуваат и уплатуваат врз основа на платата утврдена на денот на упатувањето.

(2) Воениот и цивилниот персонал од ставот (1) на овој член има право на надоместок за учество во хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Републиката.

(3) Висината на надоместоците од ставот (2) на овој член ги утврдува министерот за одбрана.

Член 201

(1) За време на учество на воениот и цивилниот персонал во вежбовни активности и обука и во хуманитарни или мировни операции надвор од територијата на Републиката, за нивните семејства се грижи Министерството за одбрана и Армијата.

(2) Начинот на грижата за семејствата од ставот (1) на овој член го утврдува министерот за одбрана.

Член 201-а

Воениот и цивилен персонал кој учествува во хуманитарни операции и мировни мисии надвор од територијата на Републиката кои траат шест месеци или подолго, има право на отсуство во траење од пет дена по враќањето од учеството во хуманитарни операции и мировни мисии.

**XVI. ЗДРАВСТВЕНА И ФИЗИЧКА СПОСОБНОСТ
НА ВОЕНИОТ ПЕРСОНАЛ ЗА СЛУЖБА
ВО АРМИЈАТА**

Член 202

(1) За вршење служба во Армијата, воениот персонал има посебна здравствена и физичка способност.

(2) Мерилата за оценување на посебната здравствена и физичка способност за служба во Армијата ги пропишува министерот за одбрана.

Член 203

(1) Посебната здравствена способност за вршење на служба во Армијата на воениот персонал ја утврдува военолекарската комисија формирана од министерот за одбрана.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член дава наод, оценка и мислење за здравствената способност за служба во Армијата, и тоа за:

1) прием на служба;

2) промена на родот, службата и военовиденциската специјалност;

3) промена на формациското место;

4) ослободување од извршување одредени должности во службата за период до шест месеца;

5) остварување право на ослободување од учество со лични средства при користење на здравствени услуги по отпуштање од Армијата, под условите утврдени во членот 22 од овој закон;

6) степенот на повредата и оштетеност на организмот за остварување на право на еднократен паричен надоместок под условите утврдени во членот 190 од овој закон и

7) загубување на здравствената и физичката способност за служба во Армијата.

(3) Начинот на работа на военолекарската комисија од ставот (1) на овој член го утврдува министерот за одбрана.

Член 204

(1) Физичката способност за служба во Армијата на воениот персонал ја утврдува комисија формирана од министерот за одбрана.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член ги утврдува резултатите што лицата ги постигнале на проверката на физичката способност при приемот на служба во Армијата и за време на контролните прегледи на физичката подготвеност во текот на службата.

(3) Начинот на работа на комисијата од ставот (1) на овој член го утврдува министерот за одбрана.

Член 205

(1) Врз основа на наодот, оцената и мислењето на военолекарската комисија од членот 203 став (2) точки 1, 6 и 7 на овој закон, министерот за одбрана или од него овластено лице донесува решение за остварување на правото на воениот персонал во врска со здравствената способност за служба во Армијата.

(2) Врз основа на наодот, оцената и мислењето на военолекарската комисија од членот 203 став (2) точки 2, 3, 4 и 5 на овој закон, началникот на Генералштабот на Армијата за воениот персонал до чин полковник поставени на должност во Армијата, а министерот за одбрана за генералите и за воениот персонал до чин полковник поставени на должност во Министерството за одбрана, донесува наредба за остварување на правото на воениот персонал во врска со здравствената способност за служба во Армијата.

(3) Против решенијата, односно наредбите од ставовите (1) и (2) на овој член, може да се изјави жалба согласно со членот 14 став (1) од овој закон.

Член 206

(1) За остварување на правата по основ на инвалидност поради губење на работната способност, преостаната работна способност, телесно оштетување и неспособност за работа на воениот персонал, одлучува надлежната комисија за оценка на работната способност според прописите за пензиското и инвалидското осигурување.

(2) Военолекарската комисија од членот 203 на овој закон, врз основа на свој наод, оценка и мислење го упатува воениот персонал до комисијата од ставот (1) на овој член.

Член 207

Утврдувањето на здравствената способност (физичка и психичка) на воените летачи и на воените контролори на летање за вршење на соодветна служба, се врши во согласност со прописите што се однесуваат на утврдувањето на здравствената способност на персоналот во воздухопловството и друг стручен персонал.

Член 208

(1) За утврдување на здравствената и физичката способност на воените летачи за вршење на летачка служба, воените летачи се упатуваат на лекарски прегледи секои 12 месеци.

(2) Воените летачи се упатуваат на вонредни лекарски прегледи по доживеана воздухопловна несреќа, телесна повреда или по препорака на лекар од воздухопловната единица.

Член 209

(1) Активниот воен персонал е должен да ја одржува здравствената и физичката способност за служба во Армијата.

(2) Активниот воен персонал е должен да се јавува на контролни прегледи заради утврдување на неговата здравствена и физичка способност за служба во Армијата.

Член 210

(1) Цивилниот персонал кој врши служба изложена на висок ризик, за утврдување на здравствената способност, се упатува на лекарски прегледи секои 12 месеци.

(2) Начинот на спроведување на контролни здравствени прегледи на активниот воен и цивилниот персонал и на одржување и проверка на физичката способност за служба во Армијата за активниот воен персонал ги пропишува министерот за одбрана.

XVII. ПОСЕБНИ СПЕЦИЈАЛНОСТИ ОД ОСОБЕНО ЗНАЧЕЊЕ ЗА АРМИЈАТА

Член 211

(1) Како посебни специјалности од особено значење за Армијата се сметаат работните места, односно должностите за чие вршење е потребно определено звање за стручна оспособеност за извршување на должноста.

(2) Посебните специјалности од особено значење за Армијата ги утврдува Владата на Република Македонија по предлог на министерот за одбрана.

(3) Стекнувањето на звањата за посебните специјалности од особено значење за одбраната ги утврдува министерот за одбрана.

XVIII. ШКОЛУВАЊЕ, СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ И УСОВРШУВАЊЕ И СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА СЛУЖБАТА И ОБВРСКА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ СЛУЖБА ПО НИВНОТО ЗАВРШУВАЊЕ

Упатување на школување, стручно оспособување и усовршување и специјализација за потребите на службата

Член 212

(1) Министерството за одбрана заради потребите на службата во Армијата, може да упати воен и цивилен персонал на служба во Армијата на школување, стручно оспособување и усовршување и специјализација во високи воени школи и факултети во земјата или во странство.

(2) Меѓусебните права и обврски на воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата од ставот (1) на овој член и Министерството за одбрана се уредуваат со договор, во согласност со овој закон.

(3) Начинот на избор на кандидати, упатување, трошоци и други прашања во врска со школувањето, стручното оспособување и усовршување и специјализацијата во високи воени школи и факултети го утврдува министерот за одбрана.

(4) Решение за избор на кандидати за школување, стручно оспособување и усовршување и специјализација во високи воени школи и факултети во земјата и во странство донесува министерот за одбрана.

(5) Наредба за упатување на избраните кандидати за школување, стручно оспособување и усовршување и специјализација во високи воени школи и факултети во земјата и во странство за воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата донесува министерот за одбрана.

Обврска за извршување на служба по завршено школување, стручно оспособување и усовршување и специјализација

Член 213

Воениот и цивилниот персонал на служба во Армијата упатени на школување, стручно оспособување и усовршување и специјализација за потребите на службата во Армијата по завршеното школување, стручно оспособување и усовршување и специјализација се распоредуваат согласно со потребите на Армијата и Министерството за одбрана.

Член 214

Воениот и цивилниот персонал упатен на школување, стручно оспособување и усовршување и специјализација за потребите на службата во Армијата, по завршеното школување, стручно оспособување и усовршување и специјализација на товар на Министерството за одбрана, во зависност од времето поминато на школување, стручно оспособување и усовршување и специјализација се должни да останат на служба во Армијата три пати подолго од времетраењето на школувањето, стручното оспособување и усовршување и специјализацијата, но не подолго од десет години.

XIX. ПОДГОТОВКА ЗА ВРАЌАЊЕ ВО ЦИВИЛЕН ЖИВОТ

Член 215

(1) Професионален војник на кој службата во Армијата му престанува со навршување на 45 години возраст, најмалку шест месеца пред истекот на договорот за работа, остварува право на пакет за враќање во цивилен живот.

(2) Право од ставот (1) на овој член остваруваат и воени старешини офицери, односно подофицери, професионални војници и цивилен персонал на служба во Армијата, поради структурни промени во актот за формација на Армијата, шест месеци пред престанокот на работниот однос.

(3) Право од ставот (1) на овој член остваруваат и воени старешини офицери, односно подофицери, професионални војници и цивилен персонал на служба во Армијата, поради загубена здравствена и физичка способност на служба во Армијата.

(4) Пакетот за враќање во цивилен живот опфаќа советување за справување со промените и избор на втора кариера во цивилните структури, стручно оспособување за цивилни професии и советување и поддршка за користење на програмите и проектите на Владата на Република Македонија за вработување или самовработување.

(5) Начинот за остварување на правото од ставот (1) на овој член го пропишува министерот за одбрана.

Член 215-а

(1) Стручното оспособување за цивилни професии заради подготовка за враќање во цивилен живот опфаќа преобука, преквалификација или доквалификација.

(2) Стручното оспособување за цивилни професии заради подготовка за враќање во цивилен живот се врши во Министерството за одбрана и Армијата.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, стручно-то оспособување за цивилни професии заради подготовка за враќање во цивилен живот може да се врши и во образовни институции и стопански субјекти во Републиката.

(4) Начинот на стручното оспособување и усовршување од ставот (1) на овој член го пропишува министерот за одбрана.

Член 216

На активниот воен и цивилен персонал на кого службата во Армијата му престанала по негово барање или поради изречена дисциплинска мерка престанок на работен однос, односно губење на чин, не му припаѓа правото од членот 215 став (2) на овој закон.

Член 217

Средствата за остварување на право на пакет за враќање во цивилен живот се обезбедуваат од Министерството за одбрана и од донации, согласно со закон.

XX. ПРЕСТАНОК НА РАБОТНИОТ ОДНОС

Член 218

(1) На активниот воен и цивилен персонал му престанува работниот однос во Министерството за одбрана во следниве случаи:

1) ако ја загуби здравствената и физичката способност за служба во Армијата и нема општа здравствена способност за работа - со денот на конечност на решението за утврдување на здравствената и физичката способност;

2) ако му е изречена дисциплинска мерка престанок на работниот однос или губење чин - со денот на конечност на решението за престанок на работниот однос односно губење на чинот;

3) ако при оценувањето двапати еднопосредно биде оценет со оценка „еден“ за најмалку еден критериум за оценување - со денот на конечност на решението за престанок на работниот однос;

4) ако неоправдано изостане од работа три последователни работни дена или пет работни дена во текот на една година;

5) ако исполни услови за пензија согласно со закон - со денот на конечност на решението за престанок на работниот однос;

6) со истекот на договорот за работа за професионалниот војник, доколку истиот не му се продолжи;

7) ако професионалниот војник го одбие новиот договор за вработување;

8) ако го одбие понуденото вработување кај друг работодавач без огласување со преземање и склучување договор за вработување за вршење работа која одговара на неговата стручна подготовка и

9) по негово барање.

(2) На воен старешина - офицер, односно подофицер му престанува работниот однос, ако поради издржување казна затвор мора да биде отсутен од службата подолго од една година - со денот на стапување на издржување на казната или со правосилна судска пресуда му биде изречена мерка на безбедност во траење подолго од една година и поради тоа мора да биде отсутен од работа, со денот на применувањето на таа мерка.

(3) На професионален војник и на цивилен персонал му престанува работниот однос, ако поради издржување казна затвор мора да биде отсутен од службата подолго од шест месеци - со денот на стапување на из-

држување на казната, или со правосилна судска пресуда му биде изречена мерка на безбедност во траење подолго од шест месеци и поради тоа мора да биде отсутен од работа, со денот на применувањето на таа мерка.

(4) Жалбата изјавена против решение за престанок на работен однос од ставот (1) точка 4 на овој член не го одложува извршувањето на решението.

Член 219

(1) Во случај на престанок на работниот однос од членот 218 став (1) точка 9 на овој закон, отказниот рок може да изнесува од еден до три месеци од денот на поднесувањето на барањето за што одлучува министерот за одбрана или од него овластено лице.

(2) За време на траење на отказниот рок активниот воен и цивилен персонал има права и обврски од работен однос.

Член 220

(1) На воен старешина - офицер, односно подофицер и цивилен персонал работниот однос им престанува по потреба на службата во Армијата кога ќе настанат промени во актот за формација на Армијата, односно поради промени во актот за систематизација на Министерството за одбрана кои предизвикуваат укинување на единицата, командата, штабот или укинување на формациското место, односно трансформација на организационите единици во Министерството за одбрана, а воениот старешина офицер, односно подофицер и цивилен персонал во рок од 60 дена од денот на настанатите промени, нема можност да биде поставен на друго формациско, односно работно место, го одбие понуденото поставување или не ги исполнува условите за унапредување во кариера, согласно со критериумите за унапредување на офицерскиот и подофицерскиот кор.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член на воениот старешина - офицер, односно подофицер и цивилен персонал, им се обезбедува стекнување на право на пензија со најмалку 25 години пензиски стаж од кои најмалку 15 години остварен во Армијата на Република Македонија, без оглед на возраста, доколку не исполнува услови за старосна пензија.

(3) Ако воениот старешина - офицер, односно подофицер и цивилен персонал нема најмалку 25 години пензиски стаж остварен во Армијата, Министерството за одбрана им обезбедува вработување кај друг работодавач, државен орган, јавно претпријатие, јавна установа, единица на локалната самоуправа и градот Скопје, фондови, агенции, заводи и други правни лица основани со закон, без огласување на работното место, со преземање и склучување договор за работа, на работно место кое одговара на нивната стручна подготовка, односно квалификација.

(4) Во случај на воениот старешина - офицер, односно подофицер и цивилен персонал да не може да им се обезбеди вработување во смисла на ставот (3) на овој член, Министерството за одбрана ги упатува на стручно оспособување за цивилни професии, со право на исплата на еднократен паричен надоместок во висина утврдена со закон.

(5) Во случаите од ставот (4) на овој член, на воениот старешина - офицер, односно подофицер и цивилен персонал, му престанува работниот однос.

(6) Средствата за остварување на правата од ставовите (2) и (4) на овој член се обезбедуваат од буџетот на Министерството за одбрана.

Член 221

(1) Висината на пензијата од членот 220 став (2) на овој закон се утврдува во зависност на должината на исполнетиот пензиски стаж, а пензиската основица во висина од 80%, се намалува за 0,5% за секоја година пензиски стаж пократок од 40 години.

(2) Средствата за исплата на пензијата од ставот (1) на овој член до навршување на годините на живот за остварување на право на старосна пензија според прописите за пензиско и инвалидското осигурување, се обезбедуваат од буџетот на Министерството за одбрана.

(3) Правото на пензија од ставот (1) на овој член се остварува во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија.

Членот 222 е избришан.

Член 223

(1) Решение за престанок на работниот однос за воениот и цивилниот персонал донесува министерот за одбрана или од него овластено лице.

(2) Против решенијата од ставот (1) на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

XXI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**Член 224**

(член 224 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2010)

(1) Офицерите со чин капетан кои на денот на влегувањето во сила на овој закон немаат високо образование, го задржуваат стекнатиот чин и се поставуваат на формациско место за кое се предвидува чин офицер, до исполнување на еден од условите за пензионирање согласно со одредбите од овој закон.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, офицерите со чин капетан I класа се поставуваат на формациско место за кое е предвиден чин капетан.

Член 225

(член 225 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2010)

(1) Подофицерите со чин заставник I класа, со денот на влегувањето во сила на овој закон се преведуваат во чин главен наредник.

(2) Подофицерите со чин заставник, со денот на влегувањето во сила на овој закон, се преведуваат во чин наредник.

Член 226

(член 226 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2010)

Активниот воен и цивилен персонал кој прима додаток на основната плата за вршење на служба на летачи и друг летачки персонал, воздухопловно технички персонал, припадници на специјални единици, или други посебни специјалности од особено значење за Армијата, додаток на основната плата за вршење на служба изложена на висок ризик, опасност по живот, можни повреди, заболувања и инфекции, во услови на

влага, бучава, висина, прашина, зрачење, температура, чад, употреба на хемикалии, работа под земја, затворен простор без природно осветлување и други слични специфични потешки услови за работа, како и додаток за вршење трупна служба во единици заклучно со бригада, продолжуваат да ги примаат надоместоците до денот на влегувањето во сила на актот на Владата на Република Македонија од членот 211 став 2 на овој закон.

Член 227

(член 227 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2010 и член 47 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.23/2011)

(1) Подзаконските и другите акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од десет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До донесување на подзаконските и другите акти од ставот (1) на овој член ќе продолжат да се применуваат подзаконските и другите акти кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 228

(член 228 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.36/2010)

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за служба во Армијата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ број 62/2002, 98/2002, 25/2003, 71/2003, 112/2005, 134/2007 и 6/2009).

Член 229

(член 46 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.23/11)

Одредбите на членовите 16, 17 и 40 од овој закон се однесуваат и на професионалните војници на кои службата во Армијата им престанала поради истек на договорот за работа заради навршени 35, односно 38 години возраст.

Член 230

(член 2 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.148/11)

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува со започнување на примената на Законот за основање на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 231

(член 7 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.55/12)

Постојните професионални војници на кои до денот на влегувањето во сила на овој закон им престанува работниот однос поради истекување на договорот за работа заради навршени 38 години возраст, продолжуваат со работа до навршени 45 години возраст, за што се склучува нов договор.